

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Veronika Jelínková

**Muslimská menšina a její politická
participace v ČR**

Diplomová práce

Praha 2016

Autor práce: **Bc. Veronika Jelínková**

Vedoucí práce: **Mgr. Lucie Gladišová**

Oponent práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Bibliografický záznam

JELÍNKOVÁ, Veronika. *Muslimská menšina a její politická participace v ČR*. Praha, 2016. 80 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. Lucie Gladišová.

Anotace (abstrakt)

Předkládaná diplomová práce se zabývá muslimskou menšinou v České republice a její politickou participací. Muslimská komunita je v České republice, ve srovnání se západními zeměmi Evropy, poměrně malá, podle odhadů je zde zhruba 20 000 muslimů, podle toho se také odvíjí její politická aktivita. Muslimy můžeme najít hlavně ve dvou tradičních politických stranách, a to v ČSSD a ODS. Práce se proto v první části zabývá historií a institucionalizací komunity, která začínala probíhat už v době první republiky, pokračovala v období Protektorátu Čechy a Morava a později pokračovala až po roce 1989. V druhé části se věnuje politickému islámu a politicky aktivním muslimům, uvedu zde hlavní rysy politického islámu podle hlavních islámských myslitelů 20. století a zároveň poskytnu prostor českému politickému islámu ze statě profesora Šilhavého. Závěr je věnován krátké mediální analýze o obrazu muslimů v českých médiích a také názoru současných politiků na problematiku islámu a muslimů obecně.

Abstract

This thesis deals with the topic of the Muslim minority in the Czech Republic and its political participation. In comparison to countries in Western Europe, the Muslim community in the Czech Republic is relatively small. The number of Muslim inhabitants is estimated to 20 000 and according to this number is also corresponding its political participation. The Muslims can be found in the traditional Czech parties in ČSSD and in ODS. This thesis, therefore, deals in the first part with the history and institutionalization of the community which first appeared during the First Czechoslovak Republic, continued during the period of Protectorate of Bohemia and Moravia and then the re-establishing of the community after 1989. The second part of the thesis deals with the political Islam itself and the politically active Muslims in the Czech Republic. Furthermore the main approaches to political Islam according to the main Islamic philosophers of the 20th century will be introduced and a short state of professor Šilhavý will be demonstrated. The conclusion is devoted to a brief media analysis of how the Czech media pictured the Muslims and how the main Czech political parties speak about Muslims and Islam as well.

Klíčová slova

Muslimové, islám, menšiny, menšiny v ČR, náboženství, politický islám

Keywords

Muslims, Islam, Minorities, Minorities in CR, religion, Political Islam

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.

V Praze dne 12. 5. 2016]

Veronika Jelínková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své práce, Mgr. Lucii Gladišové, za velmi vstřícný a trpělivý přístup a za podnětné připomínky k práci. Také bych ráda poděkovala své rodině a přátelům, že to se mnou po celou dobu psaní práce vydrželi a psychicky mne podporovali. Děkuji také Muneebu Alrawimu, že byl tak ochotný a poskytl mi rozhovor, který mi pomohl nahlédnout do života muslimské komunity.

**Institut politologických studií
Teze diplomové práce**

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bc. Veronika Jelínková

**Muslimská menšina a její politická
participace v ČR**

Teze diplomové práce

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Lucie Gladišová

Praha 2014

1. Vymezení tématu

Tato diplomová práce, jak již vypovídá název, bude pojednávat o muslimské menšině v České republice. Nejdříve rozebere samotnou problematiku muslimského přistěhovalectví, jejich rozvrstvení v republice a způsob života. Také vysvětlím základní pojmy islámu, pro lepší pochopení celé práce. Další část práce bude zaměřena na politickou aktivitu muslimské menšiny v České republice, zda se muslimové aktivně zapojují do politického dění, nebo stojí v jeho pozadí. Zaměřím se hlavně na jejich organizace a komunity, jako jsou Muslimská centra, nadace a modlitebny. Muslimové jsou poměrně malou menšinou, oficiální čísla neexistují, podle Miloše Mendela se jedná o 10 000 a 20 000. Podle sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 se k islámské víře přihlásilo 1921 osob.¹ Daniel Topinka provedl sčítání muslimů v ČR na základě přistěhovalců podle geografického členění světa islámu a došel k číslu 11 235 osob.² I přesto se jedná o důležitou součást obyvatel naší země. Ačkoli jejich počet činí jen 0,1 % obyvatel, je o jejich celonárodní aktivity větší zájem než o aktivity jiných menšin, např. polské nebo rusínské. Velkou část na tom nesou události z 11. září 2001, které z muslimů v očích veřejnosti udělaly teroristy. Aktivity muslimů jsou také velmi často medializovány, a proto se o nich více mluví. Důležitý je také akcent okolností muslimských menšin v západní Evropě. Ve Francii, Belgii, Nizozemí, Německu a Velké Británii se muslimské menšiny staly nedílnými součástmi země a politika na to začala reagovat vznikem radikálních nacionálních stran, v Nizozemí slaví úspěchy strana PVV Geerta Wilderse a v květnových volbách do Evropského parlamentu získala ve Francii Národní fronta Marine Le Pen téměř 25 % hlasů. Obě strany jsou pro omezení imigrace. Nárůst muslimské menšiny je patrný také v severských zemích. Čeká

¹ Obyvatelstvo podle věku, náboženské víry a pohlaví, Sčítání lidu, domů a bytů 2011 Dostupné na vdb.czso.cz k 1. 6. 2014

² TOPINKA, D., Interační proces muslimů v České republice – pilotní projekt, VeryVision, Ostrava, 2006.

Českou republiku podobný scénář, kdy se islamofobie stane součástí politiky a národně pravicové strany budou získávat čím dál tím větší podporu obyvatelstva?

2. Cíle práce

Tato práce si dává za cíl zmapovat politickou aktivitu muslimské menšiny v České republice od roku 1993. V první části práce nejdříve vysvětlím základní pojmy, které jsou důležité pro práci ohledně muslimské tematiky. Bude se jednat hlavně o pojmy z islámu a jejich života, které pomohou lépe pochopit další části práce. Pokusím se objasnit zajímavost tématu islámu a muslimů v posledních letech (hlavně od 11. září 2001), a to hlavně v České republice. Celá problematika muslimské menšiny se v českém prostředí může zdát nedůležitá, a právě proto bych se ráda pokusila o vysvětlení důležitosti místní muslimské kultury. V další části budu pojednávat o samotné muslimské menšině v ČR. Muslimská menšina není standardní menšinou, jelikož se jedná o přistěhovalce z mnoha zemí, není proto jednotná. Miloš Mendel místní menšinu rozdělil na tři subjekty: a) čeští konvertité, b) cizinci s českým občanstvím a c) cizinci bez českého občanství, žijící zde na základě povolení k trvalému pobytu (Arabové, muslimové z Balkánu, Turci, Pákistánci, Čecheni, obyvatelé bývalých středoasijských republik). Chybí zde žadatelé o azyl a ilegální migranti.³ Pro samotnou práci je velmi důležité tuto komunitu popsat. Hlavní částí bude část o politické participaci této menšiny. Muslimská menšina se viditelně politicky neangažuje, zaměřím se hlavně na jejich nadační organizace, Ústředí muslimských obcí a také na jednotlivce, vystupující ve veřejném politickém životě.

³ MENDEL, M, OSTŘANSKÝ, B., RATAJ, T.: Islám v srdci Evropy. Praha, Academia, 2007, s. 409.

2.1. Výzkumné otázky

- Je muslimská menšina politicky aktivní?
- Jak se zapojují čeští muslimové do politiky?
- Vytváří média negativní obraz muslimů v ČR?

3. Metodologie

Tato práce bude zpracována jako případová studie. Budu vycházet především z primární literatury, ale i z internetových článků a diskuzí, které nemusí být zcela objektivní, ale pro práci přesto důležité, jelikož samotné muslimské instituce se prezentují především na internetových stránkách. Dále se pokusím o rozhovory s členy muslimské komunity a návštěvy muslimských center. V části mediálního obrazu muslimské menšiny budu provádět obsahovou analýzu celostátního denního tisku, abych zjistila, jaký postoj zaujímají česká média k muslimské menšině na našem území (nikoli k zahraničním konfliktům).

4. Zpracování tématu

Samotná tematika muslimských přistěhovalců je poměrně dobře zpracována, ale stále titulů není mnoho. Nejvíce se tímto tématem zabývá Miloš Mendel z brněnské Masarykovy univerzity, který vydal knihu *Islám v srdci Evropy* či *Islámská výzva*. Dalším autorem je Lukáš Lhoťan, který je islámským konvertitou, ale v roce 2012 konvertoval ke křesťanské víře. Ten vydal knihu *Islám & islamismus v České republice*, se kterou budu v práci také pracovat, ale ne z ní přímo vycházet. Postoje Lukáše Lhoťana jsou od jeho konverze ke křesťanství velmi citově zbarvené a poslouží pouze jako názor. Důležitým autorem je Luboš Kropáček, který v roce 1971 vydal knihu *Moderní islám I.*, po kterém následoval druhý díl, vydal česko-arabský a arabsko-český slovník a dále se věnuje tematice islámu a Západu či islámu jako víře. Dalším autorem je Pavel Barša, který pracuje s tematikou multikulturalismu či okcidentalismu, pracuje s islámem hlavně v teoretickém hledisku. Samotná problematika politické participace zpracována není, což je i důvod výběru tohoto tématu.

5. Předpokládaná struktura

1. Úvod
2. Metodologie
 - 2.1. Výzkumné otázky a hypotézy
 - 2.2. Předmět výzkumu
3. Současná muslimská komunita
 - 3.1. Historický kontext muslimské migrace do ČR
 - 3.2. Struktura muslimské komunity
 - 3.2.1. Počty, země původu, důvody migrace, socio-ekonomické charakteristiky
4. Komunity a mešity
 - 4.1. Brno
 - 4.2. Hradec Králové
 - 4.3. Karlovy Vary
 - 4.4. Praha
 - 4.5. Teplice
5. Muslimské organizace
 - 5.1. Ústředí muslimských obcí v ČR
 - 5.2. Turecká mešita v Praze
 - 5.3. Svaz muslimských studentů a mládeže
 - 5.4. Islámská nadace v Praze
 - 5.5. Islámská nadace v Brně
 - 5.6. Muslimská unie
 - 5.7. Ostatní organizace
6. Politická aktivita
 - 6.1. Politický islám
 - 6.2. Politika islámských nadací a jejich význam
 - 6.3. Muslimové v etablovaných politických stranách
 - 6.4. Muslimové v institucích
7. Obraz českých muslimů v médiích
8. Závěr
9. Zdroje

6. Informační zdroje (výběr)

ABDALATI, H., *Zaostřeno na islám: výzvy tradice a současnosti*, Praha, Ústředí muslimských obcí, 2010.

BARŠA, P., *Politická teorie multikulturalismu*, Praha, CDK, 2003.

BARŠA, P., *Vzejde z islámu alternativa evropské modernity?* In: *Religio: revue pro religionistiku*, Brno, Česká společnost pro studium náboženství Brno, 1999.

BARŠA, P., *Západ a islamismus: střet civilizací nebo dialog kultur?*, Brno, CDK, 2001.

BARŠOVÁ, A, BARŠA, P., *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační politiky v západní Evropě a Česku*. Brno: MPÚ, 2005.

BERÁNEK, O., ŤUPEK, P., *Dvojitá tvář islámské charity*, Brno, CDK, 2008.

KROPÁČEK, L., *Duchovní cesty islámu*, Praha, Vyšehrad, 2011.

KROPÁČEK, L., *Islám a Západ: Historická paměť a současná krize*, Praha, Vyšehrad, 2002.

KŘÍŽKOVÁ, M., *Neviditelná menšina – analýza mediálního obrazu českých Muslimů*, Praha, Multikulturní centrum, 2006.

LHOŤAN, L., *Islám & islamismus v České republice*, Pstruží, Lukáš Lhoťan, 2011.

MENDEL, M., *Islámská výzva*, Brno, Atlantis, 1994.

MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B., RATAJ, T.: *Islám v srdci Evropy*. Praha, Academia, 2007.

MRÁZEK, M., Rozhovor s ředitelem Islámského centra v Praze, Vladimírem Sáňkou. DINGIR Časopis o současné náboženské scéně, 6, 2003, č. 3, s. 84–85.

MÜLLER, Z., Islám a islamismus: Dilema náboženství a politiky, Praha, Academia, 2010.

PAVLÍKOVÁ, E., Muslimští migranti a český sekulární stát, Červený Kostelec, Pavel Mervart, 2012.

SLÁDEK, K., Křesťanství a islám v liberálním státu: Výzvy tradice a současnost, Červený Kostelec, Pavel Mervart, 2011.

TOPINKA, Daniel, Výzkumná zpráva. Integroční proces muslimů v České republice – pilotní projekt [online]. VeryVision, 2007.

Obsah

1. ÚVOD	17
2. METODOLOGIE	20
2.1. ZPRACOVÁNÍ TÉMATU	20
2.2. VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	21
2.3. PŘEDMĚT VÝZKUMU	22
2.3.1. <i>Stručně o islámu</i>	22
3. HISTORICKÝ KONTEXT MUSLIMSKÉ MIGRACE DO ČR	24
3.1. OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY 1918-1938 – FORMOVÁNÍ MUSLIMSKÉ KOMUNITY	25
3.2. OBDOBÍ PROTEKTORÁTU ČECHY A MORAVA.....	26
3.3. MUSLIMOVÉ V ČESKOSLOVENSKU V LETECH 1945-1989	27
3.4. MUSLIMOVÉ V 90. LETECH	28
3.4.1. <i>Vznik prvních mešit v České republice</i>	31
4. SOUČASNÁ MUSLIMSKÁ KOMUNITA	37
4.1. STRUKTURA MUSLIMSKÉ KOMUNITY	39
5. MUSLIMSKÉ ORGANIZACE	43
5.1. ÚSTŘEDÍ MUSLIMSKÝCH OBCÍ V ČR	43
5.2. ISLÁMSKÁ NADACE V PRAZE A MUSLIMSKÁ OBEC V PRAZE.....	47
5.3. ISLÁMSKÁ NADACE V BRNĚ A MUSLIMSKÁ OBEC BRNO	50
5.4. VŠEOBECNÝ SVAZ MUSLIMSKÝCH STUDENTŮ A MLÁDEŽE V ČR	52
5.5. MUSLIMSKÁ UNIE	53
5.6. ISLÁMSKÝ SVAZ – KLUB PŘÁTEL ISLÁMSKÉ KULTURY	53
5.7. OSTATNÍ ORGANIZACE.....	54
6. POLITICKÁ AKTIVITA MUSLIMŮ V ČR	56
6.1. POLITICKÝ ISLÁM	56
6.2. MUSLIMOVÉ V ETABLOVANÝCH POLITICKÝCH STRANÁCH	65
6.2.1. <i>MUDr. Hassan Mezian</i>	66

6.2.2. Ostatní.....	69
6.3. ISLÁMSKÁ DEMOKRATICKÁ STRANA – ČECHY, MORAVA, SLEZSKO	71
7. OBRAZ MUSLIMŮ V ČESKÝCH MÉDIÍCH	72
8. ZÁVĚR.....	79
SUMMARY	81
9. POUŽITÁ LITERATURA	84
<i>Knihy/ Monografie</i>	<i>84</i>
<i>Príspevky ve sborníku:</i>	<i>86</i>
<i>Časopisy:</i>	<i>86</i>
<i>Elektronické zdroje:</i>	<i>86</i>
<i>Zákony:.....</i>	<i>93</i>

1. Úvod

Diplomovou práci na téma muslimské komunity a její politické participace na území České republiky jsem si vybrala na začátku roku 2014. V té době se o muslimech sice hovořilo, nikoli však tak silně a emocionálně, jak je tomu dnes, téměř rok a půl od začátku imigrační krize, která zasáhla Evropu počátkem roku 2015. Tato situace silně ovlivnila průběh mého výzkumu, který měl být postaven hlavně na osobním setkání s představiteli muslimské komunity, ale hlavně na rozhovorech s politicky aktivními muslimy. Těch v Čechách není mnoho, ale stěžejním pro mne bylo kontaktování jediného muslima v České vrcholné politice, Hassana Meziana, který je senátorem za Českou stranu sociálně demokratickou. Ten mne bohužel přátelsky odmítl. Až po své návštěvě brněnské mešity, kde se mnou byl ochotný hovořit Muneeb Alrawi, jsem zjistila jeho důvody. Díky mé návštěvě pana Alrawiho jsem měla možnost vyslechnout po telefonu důvody pana Meziana, proč mě odmítl. Podle jeho slov mu v posledním roce chodily, nejen jemu, neustálé žádosti o rozhovor, mnohdy zdůvodněné právě výzkumem pro diplomovou práci, které se ale častokrát ukázaly jen jako možnost, jak se s ním setkat a slovně ho napadat, případně použít jeho slova pro účely některých antiislamistických skupin. Po celou dobu svého výzkumu jsem pro tyto postoje muslimské komunity měla pochopení a mým cílem rozhodně nebylo ji jakkoli poškodit, a proto jsem se rozhodla zaměřit se na pouze na dostupné materiály, jako jsou knihy, akademické práce, či dílčí výzkumy, které již byly provedeny. Vzhledem k zaměření mého studia, politologii, jsem se rozhodla rozšířit, původně kratší, část o politickém islámu, aby byla pro mé studium více relevantní. Tato práce si neklade za cíl zmapování muslimské komunity jako takové, původním záměrem bylo zmapování politické aktivity této komunity, což mi bylo migrační krizí, nebo spíše politicko-sociálním směřováním v České republice, znemožněno. I přesto jsem se budu snažit zmapovat

veškerou politickou aktivitu této komunity. Jak jsem již zmínila, nejvýznamnějším muslimským politikem v České republice je Hassan Mezian, který je senátorem za ČSSD, dalšími představiteli, kteří se aktivně podíleli na politickém životě v Česku, jsou Šádí Shanaáh (Strana zelených), Libor Matouš (Suverenita – Blok Jany Bobošíkové, strana zdravého rozumu), Štěpánka Lejla Ahmed Jasim (ČSSD) a Soňa Diartová (ODS), kteří participovali v komunální politice. Během svého výzkumu jsem nenašla další politiky, kteří by se aktivně hlásili ke své víře, což samozřejmě neznamená, že další politicky aktivní muslimové v ČR nejsou.

V začátku práce popíšu historii islámu na území České republiky, v krátkosti zmíním, jak se dostávali první muslimové do povědomí Čechů a jak se začali v českém prostředí etablovat v dobách Rakouska-Uherska a pokračovali v dobách první republiky, kdy poprvé začínali být aktivní jako komunita. K významnému posunu došlo během období Protektorátu Čechy a Morava, kdy tehdejší muslimové dosáhli oficiální úřední registrace, která ale byla Benešovými dekrety anulována. Během období komunismu se komunita navenek nijak neprojevovala a svoje aktivity upozadila. Muslimové se v té době většinou scházeli v soukromí v malých skupinách. Po uvolnění režimu po roce 1989 se komunita opět aktivizovala a začala znovu usilovat o oficiální registraci. Navázala především na prvorepublikovou tradici a velkou oporou jí byl profesor Šilhavý, který byl jedním z největších představitelů muslimů u nás. V další části popíši strukturu české muslimské komunity, země původu a na základě výzkumu Daniela Topinky se pokusím o aktuální přepočtení muslimů u nás. Důležitou součástí mé práce je kapitola o politickém islámu. V té představím hlavní myšlenkové proudy, a také postoj profesora Šilhavého, jakožto jednoho z představitelů muslimů v České republice. Následně se zde zaměřím na politicky aktivní muslimy, kterých není mnoho, ale mezi nejvýznamnější z nich patří, jak jsem již uvedla výše, Hassan Mezian, senátor

za ČSSD. V závěru práce shrnu již zpracovanou mediální analýzu Martiny Křížkové a připojím k ní výroky českých politiků ze současnosti na téma islámu a muslimů.

V průběhu výzkumu jsem se velmi často setkávala se jménem Lukáše Lhořana, jehož postavu bych chtěla zmínit i zde v úvodu. Jedná se o bývalého českého konvertitu, který byl velmi aktivním představitelem české muslimské obce. Důvod, proč jej zmiňuji, je ten, že je autorem knihy *Islám & islamismus v České republice*, která se na první pohled jeví jako velmi dobrá publikace o islámu v ČR. Bohužel po hlubším průzkumu problematiky muslimů v České republice se ukáže, že pan Lhořan se s českou muslimskou komunitou nerozešel v dobrém a od té doby proti ní vede, dle mého názoru, štvavou kampaň, což lze pozorovat jak v samotné publikaci, tak na jeho blogu na iDnes.cz a také v dalších článcích na různých internetových serverech. V této práci se záměrně jeho postavě věnovat nebudu, je ale důležité jej zde zmínit.

2. Metodologie

Tato práce bude zpracována jako deskriptivní analýza. Budu vycházet především z primární a sekundární literatury, ale i z internetových článků, které nemusí být zcela objektivní, ale pro práci přesto důležité, jelikož samotné muslimské instituce se prezentují především na internetových stránkách. Některé informace budu čerpat z rozhovoru s představitelem české muslimské komunity Muneebem Alrawim. V části mediálního obrazu použiji zpracovanou analýzu Martiny Křížkové a kapitolu z knihy *Islám v srdci Evropy* autorů Miloše Mendela, Bronislava Ostránského a Tomáše Rataje, abych zjistila, jaký postoj zaujímají česká media k muslimské menšině na našem území (nikoli k zahraničním konfliktům). Na závěr vyberu pár aktuálních článků, které se věnují názorům českých politiků na islám a muslimy obecně.

2.1. Zpracování tématu

Téma muslimů na území České republiky je poměrně kvalitně zpracováno v několika publikacích, mezi které bych jmenovala především novější *Islám v srdci Evropy* autorů Miloše Mendela, Bronislava Ostránského a Tomáše Rataje z roku 2007 a starší publikaci *Islám a české země* také od Miloše Mendela a Jiřího Bečky z roku 1998. Jak jsem již zmínila, vlastní knihu vydal i Lukáš Lhoťan v roce 2011, ze které jsem ale čerpala jen okrajově a spíše pro další inspiraci. Zajímavé je, že díky Lhoťanovi vyšla také kniha *Islám v Brně* od Tomáše Melichárka, ze které jsem čerpala především pro část práce o muslimské komunitě a která se mi zdála relevantní, jelikož šlo původně o bakalářskou práci. Dále je zde mnoho knih, které se zabývají muslimy v Čechách z různého hlediska, z nich bych zmínila například publikaci *Muslimští migranti a Český sekulární stát* Evy Pavlíkové, kterou jsem ale nakonec pro svou práci příliš nevyužila, neboť se zabývá především sociologickými aspekty života muslimů u nás, přičemž pro

mě byl důležitý hlavně politický a institucionální přístup. Samozřejmě zde pak je nespočet publikací českých orientalistů a arabistů na téma islámu samotného, mezi hlavní autory sem patří Luboš Kropáček, výše zmínění autoři Miloš Mendel, Tomáš Rataj, Bronislav Ostřanský a Jiří Bečka. Na téma politické aktivity muslimů v České republice jsem nenalezla žádnou publikaci a dalším problémem je, že vzhledem k dynamické povaze muslimské komunity by bylo potřeba její aktivity sledovat a aktualizovat tyto výzkumy. Většina sekundárních zdrojů vycházela z výše zmíněných primárních publikací, které jsou nanejvýš z roku 2007, ale komunita se neustále vyvíjí, a tak je nezbytné uchýlovat se k často nepříliš důvěryhodným zdrojům – médiím.

2.2. Výzkumné otázky a hypotézy

- Je muslimská menšina politicky aktivní?
- Jak se zapojují čeští muslimové do politiky?
- Vytváří média negativní obraz muslimů v ČR?

Podle předběžného prostudování dostupné literatury se muslimové viditelně neúčastní politického života v České republice, což bude také dáno jejich poměrně malým zastoupením. Otázkou je, zda svoji víru promítají do svých politických rozhodnutí. Pokud ano, bude se pravděpodobně jednat o podobný vliv, jaký má křesťanská víra na jiné politiky – ten je mnohdy nerozpoznatelný od ostatních názorů nevěřících politiků. Podle mého názoru v současné době média vytvářejí negativní obraz muslimů v České republice, protože takto zaměřené články jsou v aktuálně velmi čtivé, čímž zvyšují prodeje. Jelikož se ale nebudu pouštět do hlubší mediální analýzy, bude výsledek hypotézy vycházet pouze z celkového výstupu článků za poslední rok.

2.3. Předmět výzkumu

Předmětem výzkumu této práce je, jak již z názvu vyplývá, muslimská komunita v České republice a její politická participace. Předmětem rozhodně není zabývat se komunitou samotnou, ale více popsat její instituce a hlavně politickou participaci. Vzhledem k poměrně malé politicky aktivní části komunity se předmětem stal také politický islám a jeho český náhled na něj, a to díky práci profesora Šilhavého, kterou jsem pro tento text použila. V práci se pokusím popsat stručně samotnou komunitu a její historii na českém území, popsat její dnešní strukturu a její hlavní oficiální i neoficiální orgány a zástupce.

2.3.1. Stručně o islámu

Islám je abrahámovské náboženství jehož hlavním představitelem je Mohamed, který byl zprostředkovatelem mezi Bohem a lidmi. Mohamed položil v roce 622 n. l., když emigroval z Mekky do Mediny, základy islámského státu, kterému vládl Mohamed jako politický a duchovní vůdce spolu s vládou čtyř chalífů. Od sunnitské většiny se později odloučila legitimistická *šía*. Základ této komunity vznikl již v Mekce kolem roku 610. Celý proces Mohamedova zjevení a proroctví trval 23 let od roku 610 až do jeho smrti roku 632. Po jeho smrti kolovala mezi muslimy druhého pokolení islámská tradice, tzv. sunna, za pomoci zpráv o výroku neboli pomocí *hadíth*. Jedním z problémů, který nastal po jeho smrti, bylo určení politického a duchovního nástupce. Těmi byli až do roku 661 zvoleni jeho chalífové. Chalífát měl dohlížet na dodržování islámských zásad ve státě. Po pravověrných chalífech převzali vládu nad islámskou obcí až do roku 750 Umajjovci (sunnité), během jejichž vlády byl zabit syn Al-Hosajna, Alí, za nímž stáli šíité, což vedlo k dnes známému rozdělení islámu [Šilhavý, Sayedi, 2001:3-6]. Životním smírem islámu, neboli *dínem*, je představa jediného Boha, který je zdrojem všeho na světě. Dín je založen na přijetí a odevzdání se Bohu, což je nazýváno islámem. Podle islámu

existuje jediného Boha a Mohamed je jeho Prorok (la ilaha illa 'Llah, Muhammadun rasuu 'Llah). Islám je pak postaven a pěti základech: *salát* neboli modlitební obřady, jež se mají vykonávat alespoň pětkrát denně, *zakát*, neboli povinnost dávat almužnu, *saum*, neboli pravidelný půst v době ramadánu, *hadždž*, neboli alespoň jednou za život vykonat pout' do Mekky a *džihád*, neboli vždy vykonat maximum pro podporu dobra se ze všech sil se snažit o něj bojovat. Džihád znamená i možnost být připraven položit za Boha život [Haeri, 1997:56.58].

3. Historický kontext muslimské migrace do ČR

České země se historicky s islámem ve větší míře nesetkaly. Jediný kontakt s islámem pro české země znamenali většinou muslimští obchodníci procházející naším územím. Například v roce 1620 provázal po Praze Václav Budovec z Budova⁴ osmanskou delegaci, po které čeští stavové chtěli pomoc proti Habsburské monarchii. V té době Osmané často prováděli dobovačné nájezdy na území Evropy, dostali se však nejdále na jižní Moravu. Jako součást Habsburské monarchie měli Češi informace o muslimech maximálně zprostředkované, protože určitá menšina sídlila pouze v Rakousku a v Uhrách. Od počátku okupace Bosny a Hercegoviny roku 1878 zamířilo několik muslimů i do Českých zemí, protože byly průmyslově nejvyspělejší a nezaměstnanost zde byla z celé Rakousko-uherské monarchie nejnižší. Proto se zde usazovali nejrůznější řemeslníci, hokynáři, ale i vysokoškolští studenti. Po anexi Bosny a Hercegoviny v roce 1908 se musela rakousko-uherská legislativa vypořádat s islámem jakožto novým náboženstvím a v roce 1912 podepsal František Josef I. zákon, kterým se islámské hnutí ritu hanafitského⁵ stalo státem uznaným náboženstvím. Naopak v Uhersku byl islám právně přijat až v roce 1916, ale nevztahoval se na specifickou islámskou právní školu. Specifikace na hanafitskou právní školu v Rakousku měla následně vliv na postavení muslimské obce za první Československé republiky [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:60-70].

⁴ Bývalý říšský diplomat v Cařihradu

⁵ Hanafitský rit neboli Hanafitská právní škola (hanafija) je jedna ze 4 islámských škol a je tou nejrozšířenější, jelikož ji vyznává více než 1/3 sunnitských muslimů. Založil ji imám Abú Hanífa v 8. století. Hanafitská právní škola uznává za prameny víry jak Korán, sunny a výroky, tak konsensus současníků a istihsán (doslova něco schválit či považovat něco za vhodnější) [Bezoušková, 2012:29-30].

3.1. Období první republiky 1918-1938 – formování muslimské komunity

Muslimové z Balkánu, kteří se za Rakouska-Uherska usadili na území Československa, po vzniku první republiky na našem území zůstali a další stále přicházeli. K nim se připojili i Čečeni a Tataři ze Sovětského svazu. Mezi nejvýraznější skupinu muslimů patřili českoslovenští konvertité. Mezi nejvýznamnější z nich patří Alois Bohdan Brikcius, který ve 20. letech působil jako advokát a zajímal se o islámskou problematiku. Během svého mládí cestoval po Asii a Africe a během těchto cest dospěl k názoru, že islám je pro něj tím správným náboženstvím. Islám přijal v roce 1933 v Džibuti výnosem místního soudce (kádí). Při tomto obřadu přijal nové jméno Mohamed Abdalláh. Spolu s ním konvertovala k islámu i jeho žena Marie. Tento rok se také účastnil pouti do Mekky, a proto před svým jménem začal používat přídomek Hadži. Dalším důležitým představitelem byl Mohamed Ali Přemysl Šilhavý z Třebíče.⁶ Teprve až v polovině 30. let se začali místní muslimové sdružovat, a to především v Praze, Brně a Zlíně a 8. listopadu 1934 byla z iniciativy několika muslimů, z nichž jmenujme Mohameda Abdallaha Brikciuse, založena *Muslimská náboženská obec pro Československo s ústředím v Praze* (El-Ittihad el-Islami⁷). Jeho členové se pak pokoušeli zmapovat počet pražských muslimů a jejich ochotu na budování obce. Cílem obce byla výstavba mešity a řádná registrace u československých úřadů. Ustavila také Radu Muslimské náboženské obce, která 31. prosince 1934 zaslala na Ministerstvo školství a národní osvěty dopis, oznamující zřízení Muslimské náboženské obce ve smyslu zákona z roku 1912, podle kterého měla obec, mimo jiné, nárok na vedení matrik, oddávání a pohřbívání. Kvůli mnohým nesrovnalostem, ať již ze strany Muslimské náboženské obce či ministerstev a jejich byrokracie, nebyla během první

⁶ Ten se stal hlavním představitelem Muslimské náboženské obce po roce 1989.

⁷ Doslovný překlad zní „Islámský svaz“

republiky úředně registrována, nicméně v tichosti prováděla svoji činnost. Jedním z hlavních problémů byla složitá legislativní procedura ohledně uznání v samotném Česku, Slovensku a Podkarpatské Rusi. Jak bylo psáno výše, české země se za Rakouska-Uherska řídily zákonem rakouským, který vyznával pouze hanafitský rit, ostatní byly uznány jen v Uhrách, tedy platné i na Slovensku, což celou situaci právního uznání komplikovalo. Celé uznání spíše blokovalo Ministerstvo vnitra neboť Ministerstvo školství a národní osvěty spolu s Ministerstvem spravedlnosti nemělo s mnoha požadavky Moslimské obce větší problémy, ale uznat ji muselo Ministerstvo vnitra [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:333-361].

Za první republiky vyvíjela muslimská komunita iniciativu ke stavbě vlastní mešity. Už v roce 1928 vznikl *Přípravný výbor pro stavbu mešity v Praze*, který vydal *Memorandum o nutnosti zbudování mešity v Praze*. Samotná muslimská obec se pokusila zažádat o možnost výstavby mešity až v roce 1935 a v roce 1936 získal Brikcius od Magistrátu příslib pozemku v Praze na Štvanici nebo Střeleckém ostrově. Tato mešita měla plnit jak církevní funkci, tak i kulturní a společenskou. Měly se zde kromě modlitebny vystavět také knihovna, kavárna či noclehárna. Jako další místo, kde by mohla být mešita, se nabídl Hanávský pavilón na Letné, který ale Muslimská obec odmítla, jelikož se jí nezdál dost „stylový“. Jenže povolení magistrát podmínil státním uznáním. [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:392-394].

3.2. Období protektorátu Čechy a Morava

Vznik Protektorátu pro české muslimy nebyl nijak přelomový. Až 25. ledna 1941 se místopředseda Moslimské náboženské obce Mohamed Abdallah Brikcius⁸ dostavil na Ministerstvo školství a národní osvěty a pokusil se znovu rehabilitovat požadavek na

⁸ Brikcius byl mimo jiné i redaktorem Vlájky, novinách českých fašistů.

úřední registraci MNO. Oficiálně byla *Muslimská náboženská obec pro Čechy a Moravu* ustanovena 18. prosince 1941.⁹ V květnu roku 1945 Muslimská náboženská obec svou aktivitu ukončila, vzhledem k tomu, že byla kompromitována kolaborací s nacistickým okupačním režimem. Brikcius totiž v muslimském časopise Hlas často podporoval spojení arabských nacionalistů s nacistickým Německem [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:346-350].

3.3. Muslimové v Československu v letech 1945-1989

I přesto, že byla po válce Muslimská náboženská obec spojována s kolaborací s nacistickým režimem, její mladí členové svojí činností dokázali, že jejich vrcholný představitel Brikcius netvoří hlavní myšlenkový proud obce. Muslimové ve svých článcích v Hlasu nenapadli nikdy židovskou menšinu ani judaismus jako náboženství. Po skončení války nebyla obec velmi aktivní, ačkoli nebyla oficiálně obviněna z kolaborace. Nicméně Brikcius byl 10. května zatčen, uvězněn na Pankráci a o rok později odsouzen k osmi letům vězení. Propuštěn byl v roce 1953. Muslimská obec nebyla po válce nijak zrušena a o její status se stát vlastně moc nezajímal, pravděpodobně i kvůli faktu, že byly zrušeny všechny právní akty z dob Protektorátu a Muslimská náboženská obec tak ani neměla právní subjektivitu. Muslimská náboženská obec tudíž právně neexistovala, a tak ani po únoru 1948 nemohlo dojít k jejímu faktickému zrušení. V roce 1959 přednesl jeden z českých představitelů islámské obce Ivan Hrbek úvodní sůru z Koránu nad hrobem zesnulého Hadži Brickiuse a o pět let později dokonce vystavil rodný list pro dceru Jahjá Omara Málka, Bilkís, což byly asi nejvýraznější projevy muslimské kultury po válce. Muslimská komunita se nicméně podle svědectví Šilhavého scházela. Ještě než Brikcius zemřel, snažil se oživit možnost

⁹ Toto datum Muslimská náboženská obec po roce 1989 používala jako datum státního uznání, když žádala o svou znovuregistraci. To bylo ale pro úřady irelevantní, vzhledem k tomu, že Benešovy dekrety všechny právní akty z dob Protektorátu Čechy a Morava anulovaly.

nové registrace muslimské obce spolu s Omarem Abdalazizem Šárkou a Jáhja Málkem a počítal s tím, že její vedení po něm převezme Šilhavý. Díky příznivé politické situaci, kdy si úřady obce nevšimaly, se obec nijak neprojevovala až do druhé poloviny šedesátých let, kdy ještě během Pražského jara požádala o registraci pod vedením Arífa Omara Třebického.¹⁰ Skupina kolem Třebického požádala o registraci organizace s názvem *Yeni çeri – Sociální organizace Moslimů v Praze*.¹¹ Zároveň byla zaslána na Úřad pro věci církevní na Ministerstvu kultury žádost o registraci *Svazu muslimských obcí v ČSSR*. Po téměř třech měsících bez odezvy se rozhodli v srpnu 1968 prohlásit Svaz za založený *de facto*. Třebický ale po vpádu vojsk Varšavské smlouvy emigroval do Austrálie a činnost Svazu koordinoval ze zahraničí. Dne 9. května tak mění z exilu název organizace na *Československou Federaci Islámských Společností v exilu*. Během normalizace česká muslimská scéna procházela opět stagnací a další vývoj se odehrával až po revoluci v roce 1989 [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:362-371]. Další skupinou muslimů byli vysokoškolští studenti, kteří zde studovali. Ti se podle Muníba Alrawiho, jednoho ze současných představitelů Ústředí muslimských obcí, společně nestýkali, maximálně jen jako několik jednotlivců.¹²

3.4. Muslimové v 90. letech

Po období socialismu, kdy byla česká muslimská komunita téměř neaktivní, se čeští muslimové ještě více fragmentovali a o to těžší bylo ji zcelit. Situaci ještě více ztěžoval fakt, že politické a sociální prostředí nebylo již posledních deset let před revolucí islámu nakloněno v důsledku boje Západu s radikálními islámskými reformisty. Podle Mendela také Česko ovládla antiislámská xenofobie v důsledku nepřesných interpretací irácké okupace Kuvajtu, emotivních diskusí kolem Rushdieho Satanských veršů a také díky

¹⁰ V únoru 1959 umírá Hadži Brikcius (Mohamed, Abdallah Brikcius, přízvisko Hadži získal po pouti do Mekky).

¹¹ Název Yeni-çeri znamená „Nové vojsko“ a slouží pro slovanské vojáky v Osmanské říši, česky Janičáři

¹² Zdroj: rozhovor s Muníbem Alrawim

mediálními interpretacím arabsko-izraelského konfliktu, které napomohly vnímání islámu jakožto příštího nepřítele Západu. Po revoluci, kdy se centrum muslimských aktivit přesunulo na Moravu, kde žilo nejvíce praktikujících muslimů už v roce 1990, zanesl Mohamed Ali Šilhavý z Třebíče na státní orgány žádost o nové uznání obce. 12. listopadu 1990 mu přišla z Federálního ministerstva zahraničních věcí odpověď, která přiznávala českým muslimům právo na duchovní život, což před tím uznala i Československá vláda. V odpovědi ale také upozornili Šilhavého, že *de iure* musí Muslimskou náboženskou obec schválit odbor církví Ministerstva kultury. V roce 1991 také začal znovu vydávat časopis *Hlas Muslimské náboženské obce pro Československo*, kde se přihlásil k Brikciusově odkazu a obci z první republiky. V květnu 1991 se také konala ustavující schůze *Al-Ittihad Al-Islami – Ústředí muslimských náboženských obcí v ČSFR* a bylo ustanoveno, že rada, jakožto nejvyšší správní orgán, se bude scházet v Brně. Ústředí si dalo za cíl udržet a zkvalitnit časopis Hlas, mělo se obnovit vedení matrik, založit vlastní nakladatelství, které by pomáhalo s misijní činností, navázat zpřetrhané vazby s ostatními islámskými misijními středisky v Evropě i ve světě a postavit vlastní mešitu, tak například navázali kontakt i s Agenturou pro záchranu třetího světa¹³ ve Vídni. V roce 1992 také vzniklo *Islámské centrum* v Brně. Ústředí se soustředilo na získání několika prostor pro modlitebny, kde byly zřízeny i jídelny, společenské místnosti, knihovny, a také koupilo v Třebíči pozemek pro hřbitov. Dále poskytovalo podporu muslimům z válkou postižených oblastí Bosny a Hercegoviny v českých uprchlických táborech. Podle Alrawiho do uprchlických táborů často jezdili například se sladkostmi a hračkami pro děti.¹⁴ Jejich snahou také bylo vylepšit obraz muslimů v očích českého národa. Poskytovali komentáře v některých sdělovacích

¹³ Tzv. TWRA – Third World Relief Agency byla bosenská organizace, která fungovala mezi lety 1992-1995, kdy byla rakouskými úřady rozpuštěna, protože byla financována muslimskými radikály, mimo jiné i Al-Káidou. Silným podporovatelem byl samotný Usáma bin Ládín [Farah, Braun, 2007:50].

¹⁴ Z rozhovoru s Muneebem Alrawim

prostředcích či posilovali svoji vlastní publikační činnost [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:378-384].

Základem pro úspěšné fungování muslimské obce bylo ovšem nabytí legálního statusu a také výstavba mešity. V roce 1992 byl vydán zákon o podmínkách registrace nových církví, a tak bylo po Ústředí žádáno, aby předložilo arch s deseti tisíci podpisy zletilých stoupenců, kteří mají zároveň trvalý pobyt v České republice. Jenže Ústředí odmítalo předložit seznam všech věřících, včetně jejich adres, a tak odbor církví v roce 1996 rozhodl o zastavení řízení ve věci registrace Ústředí muslimských náboženských obcí. Ústředí na to namítlo, že jde o formální „znovuregistraci“, protože byla muslimská obec již registrována za první republiky a také za Protektorátu, a že *de iure* nebyla činnost nikdy zrušena. Jedním z problémů muslimské komunity byla i názorová pluralita. V počátku 90. let tak nebylo úplně jasné, kdo je legitimním představitelem českých muslimů. Po ustavení Ústředí muslimských náboženských obcí vzniklo totiž ještě několik dalších organizací, které vyvíjely vlastní činnost, nezávisle na Ústředí. Mezitím bylo založeno v Brně Nazihem Burhánem *Islámské centrum*, které se později přejmenovalo na *Islámské centrum v ČR*. Toto centrum bylo mnohem silněji napojeno na TAWRu ve Vídni a Burhán z něj chtěl vytvořit centrum zaměřené především na publikační a misijní činnost. Poměrně aktivním celkem na české muslimské scéně byl *Všeobecný svaz muslimských studentů v ČR*, který vznikl v prosinci 1991 a byl založen studentem Muhammadem Abbásem al-Mu'tasim ze Súdánu. Mezi členy byli především arabští studenti, kteří se scházeli v modlitebně na Praze 4. Další skupinou byl *Islámský svaz – klub přátel islámské kultury*, který založil Sálím Vladimír Voldán, jenž jako jeden z mála otevřeně nesympatizoval s osobností Šilhavého z Třebíče a do brněnského muslimského dění se zapojoval mnohem aktivněji než on. V červnu roku 1990 byl také Svaz oficiálně uznán ministerstvem vnitra jakožto společenská organizace a ještě před

svým založením vydal Voldán v lednu roku 1990 první číslo bulletinu *The Islamistan Times*¹⁵. Další organizací byla *Liga českých muslimů*, kterou založil Petr Pelikán spolu se Šilhavým ve snaze zlegalizovat činnost obce, ačkoli se s ním v některých otázkách víry neshodoval. Nicméně tato organizace nikdy fakticky nefungovala. V dubnu 1996 napsalo Ústředí dopis ministru kultury, Pavlu Tigridovi, s uvedeným počtem muslimů v ČR, které odhadlo na 25 tisíc.¹⁶ Ústředí muslimských náboženských obcí chtělo získat status církve především proto, že v roce 1992 byl upraven zákon o rodině a církvím se uznávalo právo vykonávat sňatky, o což muslimská obec usilovala již od první republiky. Následující ministr kultury Jaromír Talíř ale jejich vysvětlení odmítl. Kvůli tomu, že ani v roce 1997 nemělo Ústředí právní subjektivitu, se muslimská společnost fragmentovala a vznikly dvě nadace: *Nadace pro založení a provoz muslimského centra v Praze* a *Nadace pro založení muslimského centra v Brně*. Obě dvě organizace byly úředně uznány, jelikož se právně zaregistrovaly jako kulturní organizace. Měly tak právní subjektivitu nutnou pro stavbu mešity, nemohly ale vykonávat činnosti církve, jako jsou sňatky a další [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:385-392].

3.4.1. Vznik prvních mešit v České republice

První pokusy o postavení mešity na území ČR probíhaly již za první republiky, jak je uvedeno výše. Později probíhaly další snahy. V osmdesátých letech, když se posílil vztah ČSSR s Libyí, nabídl Mu'ammar Kaddáfí financování výstavby islámského kulturního centra, které mělo být buď na Letné, nebo v Troji. ÚV KSČ návrh několikrát projednal, nabídka ale nakonec nebyla ani odmítnuta, ani přijata. V roce 1989 také

¹⁵ Později Voldán podnikl pouť do Mekky a začal tak používat jméno Hadži Voldán. Jeho spory se Šilhavým byly především kvůli Voldánově propagaci sufismu – islámské mystiky. Podle Šilhavého nemohlo toto nekonformní pojetí sunnitského islámu veřejně zastupovat českou muslimskou obec. Spor se vyostřil na tolik, že Voldán požadoval písemnou omluvu za používání názvu Ústředí Al-Itihad al-Islami a pokud jeho neuznají jako nejvyššího duchovního vůdce muslimů v ČR.

¹⁶ Tento odhad je podle Mendela poněkud odvážný, zvláště přihlédneme-li k faktu, že podle odhadů Daniela Topinky z roku 2007 bylo v ČR přes 10 tisíc muslimů.

proběhla snaha Spojených arabských emirátů o otevření islámského centra na Proseku, nicméně ani s jednou z těchto iniciativ nebyla muslimská obec spojena. Pražští muslimové se v 90. letech scházeli v Krči, kde měli v dělnické noclehárně pronajato několik místností, ve kterých se při pátečních modlitbách scházelo až 200 muslimů. Za účelem zřízení mešity v Praze byla Alžířanem Lazharem Ma'amrim a českým konvertitou Vladimírem Sáňkou založena *Nadace pro zřízení a provoz islámského centra v Praze*, která měla za cíl shromáždit dostatek financí na její stavbu. Cílem bylo získání pozemku pro mešitu pro zhruba 500 lidí. Stejná nadace byla založena i v Brně. Obě vznikly proto, že Ústředí muslimských náboženských obcí stále nebylo právně uznáno a nemohlo tedy koupit pozemek ani na něm stavět stavbu sakrálního typu. Na jaře 1997 byl zakoupen pozemek na Černém Mostě. Stavba proběhla v klidu a bez větší pozornosti médií pravděpodobně také proto, že v žádosti o stavební povolení byla budova zapsána jako společenské centrum a kanceláře, na což upozornily Haló noviny. Mešita však byla otevřena 1. května 1999 a nahradila tak dosavadní provizorní prostory v Krči. O dva roky později byla nově registrována *Islámská nadace v Praze*, která v roce 2003 otevřela vlastní informační centrum v centru města v ulici Politických vězňů, jehož vznik také neprovázela žádný odpor [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:400-401]. V Brně byl návrh na otevření mešity obnoven až v roce 1995, kdy brněnští muslimové v čele s Muníbem Hasanem Alrawim z Iráku zakoupili pozemek v centru Brna. Po zakoupení pozemku požádala *Nadace pro zřízení a provoz islámského centra v Brně* žádost na zřízení mešity s modlitebnou a vzdělávacími prostory. Rada města Brna nejprve se stavbou neměla problém, později se ale někteří zastupitelé vyjádřili proti výstavbě kvůli obavám z infiltrace islámského fundamentalismu a také kvůli údajnému „nesouladu projektu s územním plánem města“. Kromě této námitky odbor výstavby a územního rozvoje poukázal také na závady v podané žádosti a rovněž na

ochranu veřejné zeleně. Následně otázka žádosti o výstavbu mešity v centru Brna prošla tiskem, což vyústilo v petici proti výstavbě a město Brno-střed obdrželo petici s 1400 podpisy, ve které autoři vyjádřili obavy z možných teroristických útoků, což rada města označila za výraz xenofobie a intolerance, nicméně k počtu podpisů přihlédla a žádost v prosinci roku 1995 zamítla. I přesto se investor proti tomuto rozhodnutí odvolal a rada města Brno-střed v lednu 1996 výstavbu povolila za určitých podmínek, respektive pokud stavba nebude narušovat architektonický řád města, tedy nebude mít minaret ani jinak orientální vzhled, což pro Nadaci nebyl zásadní problém, a tak v roce 1997 začala výstavba. Dne 2. července 1998 proběhlo za účasti místní křesťanské i židovské obce slavnostní otevření [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:394-7].

Dalším městem, ve kterém probíhaly pokusy o výstavbu mešity, byly Teplice. Tam se o výstavbu mešity snažil v říjnu 1995 zasadit pravidelný lázeňský host ze Spojených arabských emirátů a místní starosta Jaroslav Kubera (ODS) se k tomuto projektu vyjádřil kladně. Podle radnice by výstavba mešity ve městě významně ovlivnila turistický ruch ve městě a lázně by se staly světovými. V budově měly vzniknout i prostory pro výuku arabštiny a angličtiny. Reakce veřejnosti na sebe nenechaly dlouho čekat a 1. prosince 1995 přišel starostovi Teplic otevřený dopis, který zveřejnil Teplický kurýr¹⁷ a který byl signován pěti místními křesťanskými organizacemi. Ten se otevřeně vyslovoval proti výstavbě mešity ve městě, čímž byl Jaroslav Kubera šokován, jelikož jej postoj církví překvapil: „Mnohé z nich byly dříve pronásledovány a očekával bych tedy, že budou v takových postojích velmi opatrné.“ Později se ale místní církve k dopisu oficiálně vyjádřily a zaujaly neutrální postoj, rada Českobratrské církve se dokonce vyjádřila ke stavbě mešity souhlasně. I přesto byl projekt v únoru 1996 na zastupitelstvu zamítnut. Po těchto událostech ale investor od výstavby mešity ustoupil.

¹⁷ Teplický kurýr je místní médium, které se ale paradoxně nevěnuje jen místním záležitostem, ale je zde velmi silná proruská propaganda, pravděpodobně se jedná o médium napojené na teplickou pravoslavnou církev. Zdroj: <http://neovlivni.cz/teplicky-kuryr-dalsi-z-ozven-kremlu-v-cesku/> dostupné k 17. 4. 2016

V září roku 2003 se otázka výstavby mešity v Teplicích znovu otevřela. Tentokrát pod záštitou investora ze Spojených arabských emirátů, kterého zastupoval děčínský podnikatel syrského původu Sleiman Kantar. Jednalo se o návrh Orientálního centra, jehož součástí měla být mešita, hotel a další zařízení a mělo vzniknout v místě objektu, který slouží místním muslimům jako modlitebna, proti níž se nezvedala žádná vlna odporu. Vznik tohoto centra narušila petice místních občanů, jejíž text vyšel opět v Teplickém kurýru. Podepsalo ji více než 4500 lidí. V této fázi se ke stavbě centra začal kriticky vyjadřovat i starosta Jaroslav Kubera a místní autority měly celkově odmítavý postoj, který oficiálně uváděl, že mešita neodpovídá požadavkům urbanistického vzhledu města a narušovala by svým vzhledem okolní prostředí. Kvůli zápornému stanovisku tak investor od svých záměrů v srpnu 2004 odstoupil. Do jednání se tentokrát nezapojily teplické církve. Jako pozitivum druhého jednání o výstavbě mešity v Teplicích můžeme považovat alespoň uskutečnění *Večera arabské kultury*, který uspořádalo *Občanské sdružení kultury a tolerance* a který se těšil velkému zájmu veřejnosti [Mendel, Ostránský, Rataj, 2007:396-404].

Málo se ví o tom, že existoval projekt na stavbu mešity v Orlové. V prosinci 2003 se na město obrátil Muhamed Gutigi, podnikatel z Havířova-Šumbarku, původem kosovský Albánec, se záměrem vybudovat v Orlové velké kulturní, společenské a rehabilitační centrum. To mělo být financováno *Islámským svazem*, který sídlí v Saúdské Arábii. O tomto záměru na začátku roku 2004 informoval Moravskoslezský deník a reakce na sebe nenechala dlouho čekat. Mezi obyvateli vznikla petice proti výstavbě, která získala zhruba 500 podpisů. Následoval také otevřený dopis zastupitelstvu města Orlová ze 4. února 2004, který napsal David Floryk, předseda Konzervativního klubu v Ostravě. Zastupitelstvo v první řadě zajímalo, kdo stojí za financováním projektu, a pověřilo tak tehdejšího starostu Vladimíra Faranu, aby se

spojil s velvyslancem Saúdské Arábie. Ten ale několikrát zdůraznil, že žádný saúdskoarabský projekt, který by se týkal výstavby takového centra v Orlové, neexistuje, a tak byl projekt radou města pozastaven. Tento projekt neměl oporu ani u Ústředí muslimských obcí, které varovalo, že se může jednat o podvod [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:401-403].

Další mešita je v Kolové u Karlových Varů, kterou v roce 2012 nechali vystavět místní Kazaši. Proti tomu se podle Deníku VLP postavilo několik zastupitelů, starosta obce Václav Kellner k tomu jen dodal, že na zastupitelstvu výstavbu mešity ani neprojednávali. *„Kazaši se chtějí integrovat do naší společnosti. Nechtějí se separovat, ale žít s námi. Není to buňka žádných teroristů. Na požádání vám zde dveře otevřou. Žádné protesty jsme nezaznamenali,“* vyjádřil se k mešitě starosta.¹⁸

Z výše uvedených případů je vidět, že se situace ve většině měst opakovala podle podobného scénáře, který není nepodobný obdobným kauzám po celé Evropě. Vznikl záměr k výstavbě mešity, proti kterému se místní občané začali bouřit a psát petice. Tyto kauzy byly často silně medializovány. Otázkou zůstává, zda čistě z informačních důvodů, nebo proto, že „islám prodává“. Ukazuje se ale, že nejde vždy o boj proti náboženství, ale proti mešitě jako symbolu, který je často vnímán negativně. Například v Teplicích jsou dvě modlitebny, se kterými většina obyvatel nikdy neměla problém. Proto se také lidé stavěli na odpor proti tomu, aby mešity měly své charakteristické prvky, jako jsou minaret či kopule, což byly časté argumenty zastupitelstev. V Praze ale situace probíhala bez většího zájmu jak Pražanů, tak médií. Možná proto, že je mešita postavena v okrajové části města, možná také proto, že se ve stavebním záměru neuvedlo slovo „mešita“. Nicméně fakt, že se mešity staví (v Praze a Teplicích) v okrajových částech města mohou do budoucna znamenat izolaci muslimské komunity

¹⁸ Zdroj: http://karlovarsky.denik.cz/zpravy_region/muslimove-maji-mesitu-v-kolove-20120718.html dostupné k 19. 4. 2016

a z toho následně plynoucí neloajálnost jejích členů, tak jak to můžeme pozorovat z velkých evropských metropolí. Dalším problémem při vzniku mešit je onen negativní stereotyp spojování si mešity s místem, kde se scházejí radikální a militantní islamisté, nikoli se sakrální stavbou, jakou je například kostel. Nicméně například po výstavbě mešity v Brně se ukázalo, že tento prostor nebude přitahovat větší pozornost. Místní muslimové se dokonce začali přátelit s obyvateli v okolí, a někteří z nich se jim později přiznali, že původně byli proti výstavbě, ale že teď vidí, jak to doopravdy funguje a nemají s tím sebemenší problém.¹⁹

¹⁹ Z rozhovoru s Muníbem Alrawim.

4. Současná muslimská komunita

Muslimská komunita v České republice je značně heterogenní a rozmanitá co se týče etnicity a náboženské identifikace. Podle odhadů Daniela Topinky, autora publikace *Integrační proces muslimů v České republice – pilotní projekt*, kterou vypracoval na objednávku ministerstva vnitra, byla v roce 2009 česká muslimská komunita rozdělena následovně: 67,9 % pocházelo ze subcivilizace²⁰ turkické sunnitské (např. Turecko, Kazachstán Rusko), 21,9 % ze subcivilizace arabské sunnitské (např. Jordánsko, Irák, Libye), 5,8 % z indoárijské sunnitské (např. Afghánistán, Pákistán), 2,4 % z perské šíitské (Írán a Tádžikistán) a zbývající 2 % z indomalajské sunnitské (např. Indonésie). V České republice žije v současné době podle odhadů ministerstva vnitra asi 10 – 20 tisíc muslimů, oficiální statistiky ovšem neexistují. Podle odhadů Daniela Topinky bylo v roce 2009 v Česku 19 097 muslimů²¹ [Topinka, Janků, Linhartová, Zadina, 2014:245]. Oficiálně se při posledním sčítání lidí v roce 2011 přihlásilo v části náboženského vyznání 1437 lidí k Ústředí muslimských obcí a 1921 k islámu jako takovému, tedy dohromady se veřejně přihlásilo k islámu 3358 občanů ČR.²² To samozřejmě nevyjadřuje konkrétní počet muslimů v Česku, protože každý muslim, který na území ČR pobývá, má ke svému náboženství jiný vztah, nebo prostě jen nechtěl své vyznání zveřejňovat ze soukromých důvodů, a ne každý tak musel své náboženství vyplnit. Někteří z nich například nemusí být praktikujícími věřícími. Podle Miloše Mendela se k počtu cca 10 000 muslimů v ČR přiklání i místopředseda Ústředí

²⁰ Jedná se o zjednodušené rozdělení muslimů podle vyznání šíitského či sunnitského a zároveň podle místa původu daného muslima.

²¹ Svůj výpočet založil na údajích Českého statistického úřadu, kde se inspiroval geografickým členěním islámského světa podle geografa Vladimíra Baara a zjišťoval počet státních příslušníků těchto zemí na území ČR a výsledek spočítal na základě procentuálního rozdělení muslimů v těchto zemích.

²² Zdroj: Český statistický úřad „Obyvatelstvo podle věku, náboženské víry a pohlaví“

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&str=&evo=&pvo=SPCR156&udIdent=&vyhltext=&zo=N&pvoch=&nahled=N&pvoc=&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&sp=N&nuid=&zs=&skupId=&katalog=30719&verze=-1&z=T
k 6. 2. 2016.

muslimských obcí RNDr. Vladimír Sáňka, podle kterého tento údaj ale nelze jednoduše ověřit.

Miloš Mendel rozděluje muslimy na tři skupiny: 1) české konvertity, 2) cizince s českým občanstvím a 3) cizince bez českého občanství, kteří tvoří většinu českých muslimů. Jsou mezi nimi studenti a podnikatelé z různých koutů světa, především se jedná a imigranty ze Sýrie, Iráku, Egypta, Balkánu, Turecka či Pákistánu. Dalšími muslimy v České republice jsou také žadatelé o azyl a nelegální migranti [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:408-411].

Čeští muslimové se od 90. let organizují do několika skupin či společností. Hlavní a zastřešující organizací je *Ústředí muslimských obcí*, které navazovalo na prvorepublikovou Moslimskou náboženskou obec, avšak až do roku 2004 nemělo právní subjektivitu. I kvůli tomu během 90. let vzniklo v České republice několik subjektů, aby mohla muslimská komunita vyvíjet legální aktivitu. Jelikož se neregistrovaly jako církve či náboženská společnost, ale jako kulturní organizace či občanská sdružení, neměly s registrací jakýkoli problém. Mezi ty nejvýznamnější patří Islámská nadace v Praze, Islámská nadace v Brně a Svaz muslimských studentů, o kterých bude pojednáno níže [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:411]. V České republice se v současnosti nachází tři mešity, v Praze, v Brně a v Kolové, a kromě nich je zde i mnoho muslimských modliteben²³, z nichž je většina umístěna na studentských kolejích. Těch je celkem šest: kolej Hvězda, 17. listopadu a Masarykova v Praze, kolej Harcov v Liberci, kolej Václavka v Olomouci a kolej Bolevecká v Plzni a jsou zde umístěny především proto, že mnoho muslimů pochází z řad vysokoškolských studentů. Modlitebny v Plzni a Liberci dokonce provádějí páteční kázání a denní modlitby.²⁴

²³ Modlitebna slouží především k denním modlitbám, kdežto mešita je jakýmsi komunitním centrem, kde se muslimové schází i mimo modlitby, jsou zde také často místnosti určené k přednáškám či knihovny.

²⁴ Zdroj: web jazyková škola Alfirdaus <http://www.islamcz.cz/content/islamske-modlitebny-v-cr> dostupné k 19. 4. 2016.

Další modlitebny se nacházejí v některých lázeňských městech (Teplice a v Lázních Darkov) [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:421]. V Teplicích je Islámské centrum, které je pobočkou Islámské nadace v Praze a kde se konají páteční kázání v arabštině a češtině, lekce a přednášky a také je zde modlitebna v Tereziňách lázních, která je určena pro hosty lázní a probíhají zde páteční kázání a denní modlitby. Stejně je tomu i v Lázních Darkov. Další modlitebny se nacházejí v Praze v Opletalově 28, kam se přestěhovala z Islámského centra v ulici Politických vězňů, další na adrese Blatská 1491, v kulturním centru Na Košince 502, také je zde turecká modlitebna na Praze 8²⁵ a další se nachází v Brně v prostorách jazykové školy Alfirdaus.²⁶ Muslimové také vyvíjejí publikační činnost, především v podobě edukačních materiálů, které v češtině chybí. Mimo to vrcholní představitelé muslimské komunity často vystupují v médiích, aby zlepšili obraz islámu v očích Čechů či napravili již řečené nepravdy [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:429-30]. Jejich hlavním cílem je šířit pravdivé a nezkreslené informace o islámu a také provádět misijní činnost. Snaží se české muslimy seznámit s pravdou o jejich náboženství, které se s migrací proměňuje, protože spolu s opuštěním islámských zemí ztrácejí část své identity, kterou se jim snaží tyto publikace a islámská centra nahradit. [‘Abd al-‘Átí, 2010:12].

4.1. Struktura muslimské komunity

Muslimská komunita v České republice není homogenní, a to v důsledku jejich původu z mnoha světových zemí, jak je vidět v tabulce níže. Tato komunita je velmi rozmanitá nejen v kontextu zemí původu, ale i v rámci jejich kulturních zvyků, což může mít význam i na její proces etablování se ve veřejném prostoru. I proto zde jako

²⁵ Zdroj: web Islámská výzva islamskavyzva.com dostupné k 30. 4. 2016.

²⁶ Zdroj: web jazyková škola Alfirdaus <http://www.islamcz.cz/content/islamske-modlitebny-v-cr> dostupné k 19. 4. 2016.

hlavní prostředník vystupuje Ústředí muslimských obcí, nicméně většina českých muslimů se společným aktivitám v rámci obce nevěnuje. I proto je důležité dívat se na muslimy v kontextu jejich imigrace do ČR, kulturního pozadí a unikátnosti této menšiny. Podle projektu *Islám v České republice: Etablování muslimů ve veřejném prostoru*²⁷ je možné místní muslimy rozlišit na dva typy: 1) s vazbou na komunitu, 2) bez vazby na komunitu. Většina s vazbou na komunitu patří k jejímu jádru a jsou praktikujícími muslimy. I toto „jádro“ je velmi fragmentované, ale většina z nich jsou Arabové. Tito muslimové se považují za reprezentanty komunity a jejich snahou je šířit dobré jméno islámu. Žijí podle islámských zásad a pravidel. Jejich aktivity směřují i dovnitř komunity v rámci organizace svátků, chodu mešity a další aktivit. Druhý typ, muslimové bez vazby na komunitu, jsou lokalizováni na okraj komunity, někdy i úplně mimo ni. Ti častěji pocházejí z Afriky, Evropy a bývalých území SSSR. Tito muslimové často dodržují jiné zvyky a rituály, jsou mezi nimi jak praktikující, tak nepraktikující muslimové. Zajímavé je, že tito muslimové vnímají mnohem více svoji odlišnost a připadají si v zemi více cizí, než ti s vazbou na komunitu [Topinka, Janků, Linhartová, Zadina, 2015:238-264]. Z původního zpracování pravděpodobného počtů muslimů v České republice Daniela Topinky z roku 2007 jsem se pokusila vytvořit aktuální tabulku, která pracuje s daty Českého statistického úřadu z 31. 12. 2014.²⁸

²⁷TOPINKA, Daniel, et al. Muslimové imigranti v České republice: Etablování na veřejnosti. In. BOMBA, L., Martin SMREK a Ivan SOKOLA, *Fenomén moci a sociálně nerovnosti 2014 – Zborník príspevkov z prvého ročníka konferencie pre doktorandov, doktorandky a mladú vedeckú vedecku obec*, Bratislava: Univerzita Komenského, 2015, s. 238-264.

²⁸ Zdroj: Český statistický úřad „Obyvatelstvo podle věku, náboženské víry a pohlaví“ https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afz=1&_afz=2&_afz=3&_afz=4&_afz=5&_afz=6&_afz=7&_afz=8&_afz=9&_afz=10&_afz=11&_afz=12&_afz=13&_afz=14&_afz=15&_afz=16&_afz=17&_afz=18&_afz=19&_afz=20&_afz=21&_afz=22&_afz=23&_afz=24&_afz=25&_afz=26&_afz=27&_afz=28&_afz=29&_afz=30&_afz=31&_afz=32&_afz=33&_afz=34&_afz=35&_afz=36&_afz=37&_afz=38&_afz=39&_afz=40&_afz=41&_afz=42&_afz=43&_afz=44&_afz=45&_afz=46&_afz=47&_afz=48&_afz=49&_afz=50&_afz=51&_afz=52&_afz=53&_afz=54&_afz=55&_afz=56&_afz=57&_afz=58&_afz=59&_afz=60&_afz=61&_afz=62&_afz=63&_afz=64&_afz=65&_afz=66&_afz=67&_afz=68&_afz=69&_afz=70&_afz=71&_afz=72&_afz=73&_afz=74&_afz=75&_afz=76&_afz=77&_afz=78&_afz=79&_afz=80&_afz=81&_afz=82&_afz=83&_afz=84&_afz=85&_afz=86&_afz=87&_afz=88&_afz=89&_afz=90&_afz=91&_afz=92&_afz=93&_afz=94&_afz=95&_afz=96&_afz=97&_afz=98&_afz=99&_afz=100 k 6. 2. 2016.

Státní občanství	% muslimů ve státě kdy 100 = 1	Cizinci celkem	Odhad počtu muslimů
Afghánistán	0,99	375	371,25
Albánie	0,7	273	191,10
Alžírsko	0,99	684	677,16
Ázerbájdžán	0,91	831	756,21
Bahrajn	0,83	9	7,47
Bangladéš	1	144	144,00
Benin	0,17	44	7,48
Bosna a Hercegovina	0,49	1 910	935,90
Bulharsko	0,08	10 058	804,64
Burkina Faso	0,6	16	9,60
Burundi	0,5	4	2,00
Čad	0,54	7	3,78
Čína	0,02	5 587	111,74
Džibutsko	0,98	3	2,94
Egypt	0,88	729	641,52
Eritrea	0,48	13	6,24
Etiopie	0,34	102	34,68
Fidži	0,06	4	0,24
Filipíny	0,05	505	25,25
Gambie	0,9	13	11,70
Ghana	0,3	239	71,70
Gruzie	0,11	771	84,81
Guinea	0,85	80	68,00
Guinea-Bissau	0,45	18	8,10
Chorvatsko	0,02	2 613	52,26
Indie	0,14	1 658	232,12
Indonésie	0,87	167	145,29
Irák	0,99	439	434,61
Írán	0,99	376	372,24
Izrael	0,17	867	147,39
Jemen	1	191	191,00
Jordánsko	0,94	238	223,72
Kamerun	0,2	94	18,80
Kazachstán	0,7	5 181	3626,70
Kuvajt	0,75	21	15,75
Kyrgyzstán	0,8	586	468,80
Libanon	0,54	305	164,70
Libérie	0,12	8	0,96
Libye	0,97	200	194,00

Makedonie	0,33	1 838	606,54
Malajsie	0,61	323	197,03
Maledivy	1	2	2,00
Mali	0,9	29	26,10
Maroko	0,99	257	254,43
Mauricius	0,17	28	4,76
Mongolsko	0,3	5 464	1639,20
Mosambik	0,18	4	0,72
Myanmar	0,04	167	6,68
Nepál	0,04	189	7,56
Niger	0,94	2	1,88
Nigérie	0,45	625	281,25
Pákistán	0,96	546	524,16
Pobřeží Slonoviny	0,39	77	30,03
Rusko	0,06	34 684	2081,04
Rwanda	0,05	9	0,45
Saúdská Arábie	1	160	160,00
Senegal	0,92	53	48,76
Sierra Leone	0,78	16	12,48
Singapur	0,14	39	5,46
Somálsko	0,99	23	22,77
Spojené arabské emiráty	0,76	7	5,32
Srbsko	0,03	2 631	78,93
Srbsko a Černá Hora	0,19	257	48,83
Srí Lanka	0,1	108	10,80
Súdán	0,6	61	36,60
Sýrie	0,97	889	862,33
Tádžikistán	0,85	118	100,30
Tanzánie	0,35	17	5,95
Thajsko	0,06	856	51,36
Togo	0,2	12	2,40
Tunisko	0,98	774	758,52
Turecko	0,99	1 623	1606,77
Turkmenistán	0,89	38	33,82
Uganda	0,1	29	2,90
Uzbekistán	0,96	1 670	1603,20
Počet muslimů celkem			22387,18

5. Muslimské organizace

Tato kapitola diplomové práce s bude věnovat institucionálnímu uspořádání muslimské komunity u nás. Jedná se o největší organizace, které sdružují muslimy v České republice. Většina z nich je součástí Ústředí muslimských obcí ČR a od toho se také odvíjejí jejich aktivity. V některých částech se budou částečně opakovat informace z kapitoly historie a stavby mešit, zde budou ale rozděleny podle jednotlivých obcí.

5.1. Ústředí muslimských obcí v ČR

Jak už bylo řečeno výše, historie Ústředí muslimských obcí sahá až do dob první republiky, přičemž roku 1934 proběhla ustavující schůze muslimské obce a také následné snahy o její oficiální uznání československými úřady. To se však do druhé světové války nepodařilo. Ve svých snahách o uznání pokračovali čeští muslimové i během Protektorátu, kdy dokonce v roce 1941 pravděpodobně došlo k uznání muslimské obce, to bylo ale anulováno Benešovými dekrety z roku 1945. Během 41 let komunistické vlády se muslimové o uznání nepokoušeli a scházeli se pouze v malých skupinách především studenti z muslimských zemí, kteří sem přijeli vystudovat technické obory či lékařskou fakultu a kteří zde často zůstali i po svých studiích. Také se v této době objevuje nová generace muslimů. Z jedné strany se jedná právě o studenty, kteří přicestovali do Československa a zůstali zde, z druhé se jedná o přistěhovalce z Balkánu, kteří zde na počátku 90. let žádali o azyl kvůli válce v jejich zemi.²⁹ Po roce 1989 ustanovil profesor Muhamed Ali Šilhavý Muslimskou obec znovu, když byla v květnu 1991 svolána ustanovující schůze tehdy Ústředí muslimských náboženských obcí v Praze na Střeleckém ostrově, kde byly také schváleny stanovy. Ty vycházely ze stanov Moslimské náboženské obce založené během první republiky. Na

²⁹ Informační brožura UMO ČR, tato část dostupná online <http://www.umocr.cz/historiecz.pdf> k 28. 4. 2016.

ustavující schůzi byl do čela Ústředí muslimských náboženských obcí v ČSFR (Al-Ittihad al-Islamí) zvolen jeho iniciátor profesor Šilhavý a členy představenstva se stali především představitelé islámu z Brna, a tak se hlavní orientace islámu v ČSFR začala přesouvat na Moravu. V té době postupovalo Ústředí podle zákona č. 308/1991 Sb. o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností, podle kterého byly církvemi pouze ty, které byly podle tohoto zákona registrovány, tedy církve registrované právním aktem Československa³⁰ a islám v těchto církvích nefiguroval, musel se tedy registrovat znova [Bečka, Mendel, 1998:177-180]. Návrh musel podat tříčlenný orgán církve nebo náboženské společnosti a mohl být podán v případě, že se prokázalo, že se k církvi hlásí nejméně deset tisíc osob s trvalým pobytem na území České republiky.³¹ Podle zákona č. 308/1991 Sb. musela nově registrující se církev dodat podpisy zletilých osob, které se k církvi hlásí, a to s uvedením jejich jmen, příjmení, adres a rodných čísel, což byla samozřejmě pro rozdrobenou muslimskou populaci velká překážka. Další schůze valné hromady Ústředí se konala v květnu 1992, kde byla potvrzena pozice profesora Šilhavého v čele Ústředí. Hlavním bodem této schůze bylo vytyčení si za cíl zřízení muslimských obcí v Praze, Brně a Ostravě, ale také vystavění mešit a státní uznání obce. Ústředí také navazovalo vztahy se zahraničními islámskými organizacemi. Kromě výše zmíněné TWRA se čeští zástupci účastnili také několika konferencí v Davosu, Chartúmu, Basileji či Istanbulu, kde upevňovali své kontakty. Dále se věnovali publikační činnosti. Kromě vydávání časopisu Hlas, který byl vydáván v Třebíči, bylo zřízeno vlastní nakladatelství *Al nida' al Islamí* a bylo vytištěno také několik brožur a letáčků s informacemi o islámu. Profesor Šilhavý se také zasadil o zřízení muslimského hřbitova v části třebíčského

³⁰ Tyto církve jsou uvedeny v příloze zákona.

³¹ Stanoveno zákonem č. 161/1992 Sb. o registraci církví a náboženských společností.

hřbitova, kde byly zřízeny hroby, které směřovaly k Mekce, podle islámských pravidel [Nosková, 2003:14-15].

I přes mnohé pokusy Ústředí muslimských náboženských obcí registraci nezískalo, neboť nedoložilo deset tisíc podpisů, které zákon vyžadoval, a proto v březnu roku 1996 církevní odbor Ministerstva kultury zastavil věc registrace Ústředí muslimských náboženských obcí úplně. To pro české muslimy znamenalo velmi nepříjemnou překážku, protože nejen, že neměli práva církve, jakými jsou vyučování náboženství na školách, činnost k výkonu duchovenské služby v ozbrojených silách či v místech, kde se vykonává vazba a trest odnětí svobody či zřizování církevních škol, ale neměli ani vlastní právní subjekt, který by je zastupoval, a který by jim mohl vystavět mešitu. Za tímto účelem pak vznikly *Nadace pro zřízení islámského centra v Praze a Islámská nadace na zřízení islámského centra v Brně*, které byly právníckými osobami. V roce 2001 byl přijat nový zákon o církvích a náboženských společnostech, který vešel v platnost následující rok. Tento zákon upravil registraci církví na tzv. dvoustupňový registrační systém, který do určité míry zjednodušoval registrační systém pro neregistrované církve. Podle nového zákona již nebylo třeba deseti tisíc podpisů, ale minimálně 300. V této první fázi registrace mohly být církve uznány jako právnícké osoby, ale neměly zvláštní práva, mohly vyučovat a vychovávat své duchovní ve vlastních školách a získat oprávnění k výkonu zvláštních práv.³² Ústředí muslimských obcí tak bylo roku 2004 uznáno vládou České republiky prvním stupněm registrace a předsedou se stal profesor Šilhavý. K získání zvláštních práv³³ musela místní

³² Dle § 6 zákona o církvích a náboženských společnostech.

³³ Zvláštní práva dle zákona č. 3/2002 Sb. § 7 a) vyučovat náboženství na státních školách podle zvláštního právního předpisu, b) pověřit osoby vykonávající duchovenskou činnost k výkonu duchovenské služby v ozbrojených silách České republiky, v místech, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody, zabezpečovací detence, ochranné léčení a ochranná výchova, c) konat obřady, při nichž jsou uzavírány církevní sňatky podle zvláštního právního předpisu, d) zřizovat církevní školy podle zvláštního právního předpisu, e) zachovávat povinnost mlčenlivosti duchovními v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství, je-li tato povinnost tradiční součástí

muslimská komunita po deseti letech od prvního stupně registrace předložit listinu s podpisy stoupců církve s českým státním občanstvím v počtu, který je roven 1 % počtu obyvatel České republiky podle posledního sčítání obyvatel, tedy cca 10 500 podpisů a zároveň musí registrovaná církev po dobu deseti let před předložením žádosti druhého stupně registrace vydávat každoročně výroční zprávu o činnosti.³⁴ Arch s podpisy měl opět být opatřen i osobními údaji, což v očích Ústředí vyvolávalo obavy z možného zneužití. V zákoně byla také vymezena výjimka, kdy podle § 27 mohly získat církve, „*kteří reprezentují významné světové náboženství s dlouhou historickou tradicí, působí na území České republiky a jsou registrovány podle tohoto zákona.*“³⁵ Tuto výjimku bylo nutné vyřídít do pěti let od nabytí účinnosti zákona a Ústředí o ni požádalo na jaře roku 2006, ale ministerstvo kultury mu zvláštní práva svým vyjádřením dne 5. 10. 2006 nepřiznalo. Proti tomu podalo Ústředí rozklad, i přesto ministerstvo žádost dne 21. 12. 2006 zamítlo. [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:410-414]. Vzhledem k problematičnosti získávání více než 10 000 podpisů, tak v současné době nezbývá muslimské komunitě než čekat na změnu legislativy, neboť v roce 2014 se o registraci druhého stupně nepokusili. V roce 2008 umírá profesor Šilhavý a předsedou brněnské muslimské obce se stává Muneeb Alrawi a pražské muslimské obce Vladimír Sáhka. O rok později, v březnu 2009 se přidává i Muslimská obec Teplice v čele s Ahmedem Hamdíem a předsedou Ústředí muslimských obcí se stává Muneeb Alrawi.³⁶

Pod Ústředí muslimských náboženských obcí spadají celkem 4 muslimské obce, a to jsou: Muslimská obec v Praze, Muslimská obec v Brně, Muslimská obec v Teplicích a Muslimská obec v Hradci Králové. Podle svých stanov Ústředí „*koordinuje činnost*

učení církve a náboženské společnosti nejméně 50 let; tím není dotčena povinnost přezít trestný čin uložený zvláštním zákonem.

³⁴ Dle § 11 zákona č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech.

³⁵ § 27 zákona č. 3/2002 Sb.

³⁶ Informační brožura UMO ČR, tato část dostupná online <http://www.umocr.cz/historiecz.pdf> k 28. 4. 2016.

muslimských obcí zejména ve věcech náboženských, sociálních, vzdělávacích a kulturních. Jedná v těchto věcech s orgány státní správy, samosprávy, případně s dalšími institucemi v České republice.“³⁷ Muslimské obce sdružují všechny lidi hlásící se k islámu, bez rozdílu státní příslušnosti a členem se stává každý, kdo je na základě své žádosti přijat jednou z obcí. Minimální počet muslimské obce je deset členů a v každém kraji může být maximálně jedna. Ústředí muslimských obcí si klade za cíl pomáhat všem muslimům a muslimské komunitě podle muslimských zásad, prohlubovat zahraniční vztahy s ostatními muslimskými komunitami, pomáhat vzájemným vztahům mezi islámskými zeměmi a Českou republikou, podávat relevantní informace o islámu, napomáhat internáboženskému dialogu, shromažďovat prostředky na stavbu mešit a modliteben, pomáhat a zabraňovat rasismu, xenofobii či islamofobii, pořádat pohřby podle islámských pravidel a vyvíjet publikační činnost zaměřenou na islámskou problematiku.³⁸

5.2. Islámská nadace v Praze a Muslimská obec v Praze

Islámská nadace a Muslimská obec jsou dvě sdružení, která se v určitém ohledu překrývají. Islámská nadace spravuje muslimská centra v Praze a financuje chod komunity, tedy Muslimské obce, která spadá pod Ústředí muslimských obcí. Jak bylo napsáno výše, Islámská nadace byla původně založena jako *Nadace pro zřízení a provoz islámského centra v Praze*, nicméně její počátky sahají už do doby kolem roku 1989. V té době se už mnoho muslimů scházelo v malých skupinkách ke společným modlitbám, začala probíhat i první společná páteční kázání v provizorních prostorách například na egyptském velvyslanectví, na kolejích Arnošta z Pardubic, Švehlově koleji a v dalších pronajatých prostorách. V roce 1993 začala Nadace spravovat islámskou

³⁷ Informační brožura UMO ČR, tato část dostupná online na <http://www.umocr.cz/stanovyumo.pdf> k 30. 4. 2016.

³⁸ Informační brožura UMO ČR, tato část dostupná online <http://www.umocr.cz/historiecz.pdf> k 28. 4. 2016.

modlitebnu na Praze 4 v Krči, kterou od roku 1992 provozoval Svaz muslimských studentů. Tyto prostory sloužily ke společným modlitbám, ale i ke každodennímu setkávání či studiu. Zároveň se místní muslimové snažili vést jakousi osvětovou činnost, a to jak pro muslimy, tak i pro nemuslimskou veřejnost. Plocha pronájmu byla několikrát rozšiřována, i přesto se ukázala ve výsledku jako nevyhovující a místní muslimové chtěli vlastní prostory, kde by si zřídili modlitebnu, a tak v roce 1996 získala Nadace pozemek v Praze 9, na kterém stála budova starého mlékárenského provozu. Ten vlastnila společnost Pragold Praha s.r.o., která také vystupovala jako stavitel nového muslimského centra, jelikož vešla do majetku Nadace. K budově bylo přistavěno třetí podlaží, celá rekonstrukce skončila v roce 1999 a 7. května 1999 byl zahájen provoz islámského centra v Praze páteční modlitbou. Ředitelem islámského centra v Praze byl roku 1999 jmenován Vladimír Sáňka. V budově se nacházejí umývárny, oddělení pro ženy, přednáškový sál, ve kterém se také příležitostně připravuje jídlo a slouží i jako jídelna. Jsou zde i dvě modlitebny, knihovna, studovna, kancelář Svazu muslimských studentů a také byt imáma mešity [Mendel, Ostránský, Rataj, 2007:415-16]. Dále se zde nacházejí i prodejna tradičních oděvů a dárkových předmětů, obchod s tradičními halal potravinami *Halalko*. Každý pátek se zde k modlitbě, které jsou přednášeny česky, anglicky a arabsky, schází tři sta až pět set muslimů. Při některých příležitostech, jako jsou ramadán, či některé akce pořádané nadací, zde účastníci i přespávají a během ramadánu jsou zde pořádány společné večere. Islámská nadace v Praze je také v kontaktu s dalšími nejen církevními organizacemi, jako jsou Česká katolická charita, charitativní organizace Církve adventistů sedmého dne ADRA nebo sdružení Člověk v tísni. Hlavními činnostmi Nadace jsou sociální pomoc, práce v uprchlických táborech a práce ve věznicích. Svoji sociálně pracovní činnost financuje Nadace především z náboženské daně *zakátu*, ale také dobrovolných

příspěvků *sadaqa*. Tyto finanční prostředky jsou směřovány hlavně na tuto formu pomoci, například sociálně slabším, nebo k hrazení lékařských zákroků, které nehradí pojišťovna. Druhý bod, pomoc v uprchlických táborech, byl aktuální především v první polovině 90. let, kdy sem směřovali muslimští uprchlíci z Balkánu, a je aktuální i v současné době, kdy Evropou zmítá uprchlická vlna právě z muslimských zemí. Tam pomáhají například darováním oblečení, ale i finančně, nebo při oslavách náboženských svátků. Pomáhají zde s výukou dětí a s vybavením provizorních modliteben, kdy například v Bělé pod Bezdězem darovali koberce a knihy. Spolupráce s věznicemi probíhá například formou zasílání knih a časopisů vězňům s islámským vyznáním. Zasílají ale i informační brožury, například s časy modliteb. Často se také s vězeňskou službou snaží domluvit podmínky stravování muslimských vězňů, aby nemuseli jíst vepřové maso, bývá jim také umožněno dodržovat ramadán. Mohou se také pravidelně modlit a k tomu jim je k dispozici modlitební koberec. Po mnohých domluvách se podařilo v ruzyňské věznici zajistit islámskou modlitebnu, která byla slavnostně otevřena roku 2002, kdy šlo vůbec o první modlitebnu v českých věznicích. Této události se zúčastnil místopředseda Senátu ČR, a kromě zástupců Islámské nadace v Praze, kteří se zde snaží pořádat páteční modlitby, se otevření zúčastnili i zástupci křesťanských církví. To, že mají muslimové tato zvláštní práva, která jsou obyčejně možná pouze v případě uznání církve druhým stupněm registrace, je možné jen díky individuálním domluvám mezi Nadací a věznicemi samotnými [Klapetek, 2008:101-102]. Mezi další aktivity Islámské nadace v Praze patří poskytování služeb všem muslimům v České republice. Nadace si klade za cíl pravdivě informovat o islámu a reprezentovat jej navenek. Dále překládá literaturu věnující se problematice islámu, proroku Mohamedovi a příbuzným tématům. V rámci těchto aktivit Nadace provozuje bezplatnou výuku arabštiny, čtení Koránu, přednášky na téma islámu, které v minulosti

vedli čeští orientalisté Mendel či Kropáček, sobotní výuku pro děti. Pořádají se také pravidelné přednášky, ale i besedy na českých školách, které mají za cíl obeznámit veřejnost o islámu. V Islámském centru se také mohou muslimové po řádném úředním sňatku nechat oddat podle islámských tradic. Nadace také nabízí zařízení muslimských pohřbů, rituální obřízky chlapců a nábožensko-právní poradenství. V současnosti existují v České republice dva muslimské hřbitovy, a to jeden v Třebíči, který zřídil profesor Šilhavý, a od roku 2004 jsou také vyhrazená místa pro muslimy v Praze na Olšanech. Islámská nadace také podporuje místní muslimy při jejich pouti do Mekky, a to především co se týče informací o cestě [Mendel, Ostránský, Rataj, 2007:420-428].

5.3. Islámská nadace v Brně a Muslimská obec Brno

Historie Islámské nadace v Brně je jen o něco málo kratší než té pražské. Ačkoli první provizorní modlitebna fungovala v Brně již dříve, a to ve skladech na Dobrovského ulici v Králově poli [Melichárek, 2011:26]. Podle Muneeba Alrawiho, který se v tamější „modlitebně“ scházel s dalšími muslimy, tyto prostory byly poměrně drahé a zároveň pro modlitebnu nedůstojné, neboť zde často netekla voda či nešla elektřina, a tak museli vodu na umývání před modlitbou vozit v kanystrech a často svítit svíčkami. Později si začali pronajímat různé prostory, od sportovních hal po diskotéky, kde se uskutečňovaly páteční modlitby, což podle Alrawiho bylo značně komplikované. V době bez mobilních telefonů, se místní muslimové špatně kontaktovali mezi sebou, místa se často měnila, nebo rušila a i tyto prostory byly velmi nedůstojné k pátečním modlitbám. I z těchto důvodů se místní komunita začala shánět po vlastním místě, kde by se mohli modlit. V květnu 1994 tak byla založena *Nadace pro zřízení a provoz islámského centra v Brně*, která si vytyčila za cíl zřízení mešity a islámského centra v Brně. Finance v té době získávala především z finančních darů místních muslimů ale i z darů ze zahraničí, především ze Saúdské Arábie [Mendel, Ostránský, Rataj, 2007:416-

417]. V roce 1995 si Nadace pronajala prostory v kancelářské budově v ulici Milady Horákové a později koupila pozemek v brněnské Vídeňské ulici, na kterém chtěli zahájit stavbu mešity. Původní návrh měl obsahovat minaret a kopuli, což vedení města zavrhl z důvodu „nesouladu projektu s územním plánem města“, a tak musela Nadace od těchto speciálních architektonických prvků ustoupit [Bečka, Mendel, 1998:191-192]. Rada města Brna stavbu finálně schválila 24. ledna 1997 s tím, že budova nebude mít žádnou speciální architekturu [Nosková, 2003:16]. Islámské centrum samotné bylo otevřeno 2. července 1998. Slavnostního otevření se kromě představitelů Nadace účastnili i zástupci ministerstva kultury, brněnského magistrátu ale i křesťanských církví či židovské obce, a stalo se tak první mešitou v České republice [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:416-417]. Po otevření mešity se Nadace znovuregistrovala k 31. prosinci 1998 jako *Islámská nadace v Brně* a převzala i všechna práva organizace původní. Jejím předsedou byl zvolen Muneeb Alrawi. Brněnská mešita slouží ke každodenním modlitbám a je k dispozici všem návštěvníkům po celý den (tedy non-stop). V průběhu svátku ramadánu zde probíhají společné večere. Stejně jako Islámská nadace v Praze, i brněnská nadace provozuje osvětovou a edukační činnost a jsou zde dostupné materiály ke studiu islámu. V sobotu se zde pořádají organizované četby Koránu pro muže či různé besedy a naopak neděle jsou vyhrazeny pro ženy, které se zde mohou například učit arabsky. I místní organizace se snaží pomáhat v uprchlických centrech Zastávka u Brna, Zbýšov u Brna či Pasohlávky, kde například organizují besídky pro děti. [Nosková, 2003:16-17].

Dne 22. července 2009 přišel Muneeb Alrawi s prohlášením, že chce Muslimská obec v Brně rozšířit svoji působnost a vystavět novou a větší mešitu, která by lépe odpovídala současným potřebám komunity. Nová mešita by měla mít kapacitu až pro 500 lidí a její součástí by měla být i knihovna a přednáškový sál. Představitelé

Muslimské obce by rádi, aby součástí byl i minaret, nicméně na něm netrvají. Největším odpůrcem nové stavby byla Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová a její místopředseda David Macek. Ten aktivně vystupoval proti výstavbě v médiích. Podle Alrawiho se ze strany pana Macka jednalo pouze o součást předvolební kampaně, brněnský politolog Marek Čejka jednání KDU-ČSL označil za populismus, který v dlouhodobém horizontu může straně jen ublížit. Dalšími odpůrci byli například členové Národní strany [Melichárek, 2011:37-40].

5.4. Všeobecný svaz muslimských studentů a mládeže v ČR

Svaz muslimských studentů, což je někdy jiný název uváděný pro tuto organizaci, je jednou z nejstarších muslimských organizací působících v České republice. Svaz má své pobočky v několika městech, konkrétně v Praze, Brně, Olomouci, Plzni, Liberci a Hradci Králové. Byl založen v roce 1991 studentem architektury Muhammadem Abbásem al-Mu'tasimem, který pochází ze Súdánu, a oficiálně registrován byl úřady v roce 1992, kdy také vycházel studentský bulletin. Dnes studenti komunikují na internetu na svých facebookových stránkách a na webu www.svazmuslim.cz [Bečka, Mendel, 1998:185]. V počátcích své činnosti, před založením Nadace, se také Svaz staral o modlitebnu v Praze-Krči. V současné době je ve velmi úzkém kontaktu s nadacemi a pražská centrála dokonce sídlí v budově pražské Nadace [Nosková, 2003:18]. Činnost svazu se zaměřuje především na osvětu. Dvakrát do roka pořádá třídní kongres českých muslimů a mimo to pořádají i dětské tábory, různé výlety a sportovní akce. Spolu s tím se snaží pomáhat muslimským studentům, kteří tvoří nedílnou část místní komunity, s naplňováním jejich potřeb, například se stará o modlitebny na studentských kolejích [Mendel, Ostřanský, Rataj, 2007:417].

5.5. Muslimská unie

Muslimská unie je další organizací, za kterou stojí Muhammad Abbás al Mu'tasim a byla oficiálně registrována ministerstvem vnitra 28. ledna 2000 se sídlem na Praze 10 [Nosková, 2003:19]. Unie si klade za cíl šířit a zajišťovat objektivní informace o islámu, podporovat vzdělávací činnost v oblasti kultury, podporovat sociálně slabé či nemocné muslimy, pomáhat se zajištěním provozního zázemí života českých muslimů a pomáhat jim při řešení jejich problémů jak uvnitř muslimské náboženské obce, tak vně. Stejně jako islámské nadace pomáhá se zajišťováním pohřbů a jiných rituálních obřadů. Muslimská unie má (stejně jako ostatní organizace) webovou stránku muslimskaunie.cz, kde je k nalezení velké množství studijních materiálů, včetně samotného koránu jak v psané podobě, tak v audio verzi. Stránku zmiňuji především proto, že ze všech webových portálů českých muslimů je právě web Muslimské unie z mého pohledu na nejvyšší úrovni, a to jak po stránce vzhledové, tak po stránce obsahové. Stránky jsou pravidelně aktualizované a věnují se nespočtu témat a snaží se opravdu pomoci pochopit islám, právě díky mnohým článkům a materiálům.³⁹

5.6. Islámský svaz – Klub přátel islámské kultury

Islámský svaz je organizací v čele s Vladimírem Voldánem a její činnost sahá až do 80. let 20. století, kdy jej v roce 1985 Vladimír Voldán založil se sídlem v Brně. V té době šlo především o neoficiální organizaci, která pořádala akce pro zahraniční muslimské studenty, jako byly koncerty, či čtení poezie. Oficiálně byl svaz registrován 8. června 1990 u ministerstva vnitra jako kulturní organizace. Voldán byl zpočátku členem Ústředí muslimských náboženských obcí, díky kterému se spolu se svou matkou dostal v roce 1991 na hadždž, tedy pouť do Mekky. O rok později ale začalo docházet k názorovým sporům mezi Voldánem a zbytkem Ústředí. To totiž zastávalo hanífovský

³⁹ Zdroj: www.muslimskaunie.cz dostupné k 30. 4. 2016.

ideový proud, ale Voldán byl stoupencem sufismu, tedy islámské mystiky. To pro Šilhavého nebyl takový problém, ale více mu vadily Voldánovy názory hraničící s pantheismem a kultem vlastní osobnosti. Od té doby se Voldán od Ústředí úplně distancuje a nezmiňuje jakoukoliv dřívější spolupráci. Voldán začal tisknout bulletin *The Islamistan Times* a také publikoval vlastní tvorbu, v roce 1993 tak vyšel spis *Liberální islám*, který je podle jeho slov „idžtihádem – výkladem koránských Pravd ve světlé irfánu...pomocí prostředků v duchu monistického pantheismu.“ [Nosková, 2003:20]. Sám Voldán charakterizoval Svaz jako prostředek k poznání islámu skrze kulturu, protože podle něj islám, který je prezentovaný náboženskou formou, jak tomu často bývá, je externě vnímán jako „ortodoxní obec uzavřená do sebe“, kdežto za pomoci kulturních vjemů, jako je hudba či literatura, je islám veřejností přijímán pozitivněji, protože je přístupnější. Svaz tak pomáhal s tvorbou různých cestopisů, překládal filosofickou poezii a následně se snažil ji prezentovat veřejnosti. Podle Voldána je ve Svazu přibližně 220 členů, z toho aktivních 15 – 20 a čestné členství zde má i americký boxer Muhamad Ali [Nosková, 2003:19-21].

5.7. Ostatní organizace

Jednou z dalších aktivních organizací je jazyková škola Alfirdaus. Ta figurovala i jako jeden z možných stavitelů další mešity v Brně, obecně se ale věnuje výuce arabštiny, kterou navštěvují především muslimové. Ti se zde ale mohou scházet například během ramadánu a škola také organizuje mnoho osvětových akcí. Nejedná se ale o mešitu, ani modlitebnu. Existuje zde ale určité napětí mezi lidmi okolo školy Alfirdaus a Islámskou nadací. Po té chtějí lidé z nadace změnu stanov, aby se do jejího vedení mohli dostat noví lidé [Melichárek, 2011:28].

Další organizací je občanské sdružení Libertas Independent Agency, které má svoji základnu také v Brně a jejími členy jsou především brněnští muslimové. Sdružení si

klade za cíl zlepšit vztah Čechů k islámu. Sdružení také vydávalo časopis *Tajemství islámu*, který byl přístupný online. Bohužel v současné době není v provozu web sdružení ani časopisu, lze dohledat pouze výpisy z obchodního rejstříku. Časopis vycházel dvakrát ročně a jeho cestou se snažili členové sdružení ukázat mnohotvárnost islámu [Melichárek, 2011:30]. Se sdružením je spojen také Lukáš Lhořan, který jej bránil svým článkem na serveru blisty.cz.⁴⁰

⁴⁰ Zdroj: <http://blisty.cz/art/54067.html> dostupné k 30. 4. 2016

6. Politická aktivita muslimů v ČR

Čeští muslimové se, ačkoliv v malém počtu, vyskytují ve české politice. Můžeme říci, že jejich početní zastoupení v politických stranách odpovídá i jejich procentuálnímu zastoupení v české populaci. V první části kapitoly nastíním problematiku samotného politického islámu a hlavní přístupy k němu, v další části pak přistoupím k popisu politicky aktivních muslimů v České republice.

6.1. Politický islám

Islám není pouze systémem víry, ale zabývá se i kompletními aspekty života od každodenního chování jedince po uspořádání státu. Jeho vize však mohou být plně naplněny až po vytvoření islámského státu, ve kterém budou všechny Boží zákony dodržovány. Islám a muslimové celkově staví na velmi slabém postavení národního státu a jejich víra je spíše postavena na klanové či rodinné příslušnosti, která se v posledních letech posiluje mnohdy i na úkor zákonů. Tento trend posiluje od 70. let 20. století, kdy islámské společnosti začaly pociťovat ekonomicko-sociální krizi a rozklad svých tradičních struktur a návrat ke starým kořenům byl reakcí na posilující se liberalizaci. Jako jeden z viníků těchto změn byl považován západ, především pak Spojené státy americké, což vedlo k fenoménu dewesternizace, tedy potlačování toho, co je spojeno se západní kulturou. To s sebou nese odpor ke všemu západnímu, který mnohdy vede až k boji proti Západu a jeho hodnotám. O tom, jak by měl vypadat moderní islámský stát, bylo mezi muslimy vedeno mnoho debat a mnoho muslimských myslitelů vytvořilo vlastní koncepce, respektive návrhy o určitém fungování takového státu, z nichž uvedu příklady Ájatolláha Chomejního, Sajjida Qutba a Abdula A'la Maududiho [Bureš In. Souleimanov, 2007:39-41].

V traktátu *Velajat-e fakih* hovoří Ájatolláh Chomejní o koncepci islámského vládnutí a uspořádání islámského státu, ve kterém mají v muslimské obci „ummě“ vládnout v době nepřítomnosti skrytého imáma⁴¹ znalci islámského práva, tzv. fakírové, a to v podobě jednouchého vedoucího a dalších, kteří zaujmou ostatní klíčová místa, a tito fakíři musí respektovat Korán a sunny. Je to vláda zastupitelská, neboť pravá, jediná vláda je ta Boží. Rahbar je pak strážcem víry a současně nadřazeným parlamentu i prezidentovi. Tento princip moci fakírů také po revoluci v roce 1979 uskutečnil [Šilhavý, Sayedi, 2001:31]. Chomejní také považoval svoji představu o islámském státu jako jedinou správnou a ostatní uspořádání neuznával, a i proto označil většinu ostatních režimů v islámském světě za nelegitimní. Dalším islamistickým myslitelem je Egyptan Sajjid Qutb, který je duchovním otcem militantního islamismu. Ten řekl, že se všechny islámské režimy nacházejí ve fázi džahilíje⁴² a je potřeba je reislamizovat za pomoci džihádu. Jediné salafijské hnutí je tím správným budoucím vládcem, který může nastolit světový mír a vládnout v duchu islámu nejen islámskému světu, ale změnit i špatné poměry západních a komunistických civilizací a sám Qutb předvídal úpadek západních společností vinou rostoucí korupce a civilizačních sporů. Podobně pak indicko-pákistánský reformátor Abdul A'la Maududi považoval demokracii neslučitelnou s islámem, protože se liší v jednotlivých částech. Tam, kde vládne demokracie, není pro islám místo a naopak. Západ a islám spolu podle něj tedy nejdou dohromady [Bureš In. Souleimanov, 2007:41-49]. Maududi chtěl právě z Pákistánu vytvořit pravý islámský stát. Byl pro mnoho prvků z tradičního fikhu⁴³, jako jsou izolace společnosti, zahalování žen či odmítání kontroly porodnosti. Podle Maududiho patřila veškerá zákonodárná moc

⁴¹ Skrytý imám tzv. Mahdí má přijít před Soudným dnem a bojovat po boku muslimské Ježíše „Ísá“ proti hordám Goga a Magoga a porazit Antichrista neboli falešného Mesiáše a nastolit tak vládu spravedlnosti. Pojem Mahdí vyhází z hadhít, v Koránu se neobjevuje. Šíité považují Mahdího za zmizelého, tedy, že už na zemi byl, a znovu se objeví, kdežto Sunnité jej považují za nástupce Mohameda, který se teprve zjeví [Ostřanský, 2014:106].

⁴² Džahilíja = období nevědomosti, používáno hlavně pro období 120-200 let před islámem [Fleissig, 1993:43].

⁴³ Islámské právo, disciplína vykládající šariú [Ostřanský, 2014:156]

pouze Bohu a cenzory vládního jednání ve státě jsou ulamá.⁴⁴ V takovém státě by se také měly přísně dodržovat zásady islámu, jako jsou povinná almužna či zákaz lichvy. Samotný Maududi tento svůj systém pojmenoval jako islámský socialismus, přestože souhlasil se zachováním soukromého vlastnictví [Šilhavý, Sayedi, 2001:30-31].

Islám lze interpretovat v podobách vlády různě, záleží na výkladu. Může podporovat jak diktatury, tak například monarchie. Někteří si ideální islámský stát představují jako jeden velký stát, kde budou sjednocena všechna muslimská společenství, jiní zdůrazňují pružnost místních podmínek při vzniku islámského státu a někteří hovoří o jakési třetí cestě mezi kapitalismem a socialismem. Islám je nejen náboženství a morální předpis, ale také právo. Zákonná moc podle islámu náleží výhradně Bohu, a proto by se správný vládce měl o svých konáních radit s duchovními. To je také podle muslimů přednost tohoto náboženství, neboť stanovuje normy jak etické, tak právní, a věřící se tak řídí nejenom nedokonalými světskými zákony, ale jsou vedeni i vlivem víry. Výraz islámský stát dnes má mnoho významů, ať už se jedná o jeden z názvů pro militantní džihádistickou skupinu nebo o prostý výraz pro stát vyznávající islám, jehož význam se dále dělí podle muslimských myslitelů. V této části práce bych ráda uvedla příklad islámského státu tak, jak jej vidí představitelé české muslimské obce Salahuddin Sayedi a Mohamed Přemysl Ali Šilhavý, a dále pokračovala dalšími příklady. Počátky islámského státu jsou patrné již od doby počátku islámu, kdy se tvořila nová pravidla, která se později upravovala. V prvních 30 letech po vzniku islámu vládli chalífové a instituce chalífů jako taková pak přetrvávala v islámské společnosti jako určitá

⁴⁴ Islámské duchovenstvo, „ve středověku hráli roli zprostředkovatele mezi vládci a ovládanými, mohli tlumočit vůli mocných lidí, ale mohli být i hromosvodem nepokojů proti vládnoucí moci. Ulamá nebyli homogenní masou, patřili k nim velcí právníci na dvoře vládce i bezvýznamní recitátoři Koránu či učitelé v koránských školách...Se vznikem moderních muslimských států došlo k institucionalizaci duchovenstva v rámci různých centrálních orgánů...Nejdále prorůstání duchovenstva a státní moci postoupilo v království Saúdské Arábie a dalším příkladem je šíitský Írán.“ [Ostřanský, 2014:47].

představa nejvyšší moci na Zemi. Tento titul si později začali přisvojovat i další panovníci v islámských zemích. Termín ale neznamena autoritativní způsob vlády, jen dohled nad dodržováním norem. Jednotný islámský stát, ze kterého se začaly vydělovat působením socio-hospodářských sil státní útvary, ale zanikl v 8. století. Toto štěpení mělo také základ v etnické diverzitě těchto států. V rámci sunnitského světa začala vznikat téměř sekularizovaná monarchistická vláda Umajjovců, později jejich nástupců Abbásovců, ačkoli to jakkoli odporovalo islámu. Později se i tato říše začala rozpadat a vedení v menších státních útvarech přebírali sultáni. Abbásovcí, kteří uprchli do Egypta po vpádu Mongolů ve 13. století, pak používali titul chalífa, který od nich později převzali Turci poté, co sultán Salim I. odvezl z Egypta posledního abbásovského chalífu do Cařihradu. V Turecku byl pak v době kemalovské revoluce v roce 1924 chalífát zrušen. Jednu z možností, jak by mohl vypadat islámský stát, nastínil Abú-l-Hassan l-Máwardí v 11. století. Byl to chalífát, který převzal vládu světa po prorocích, a hájil by náboženství. Tito chalífové měli být voleni z rodu Korejšovců. Stát by neměl rozdělenou světskou a duchovní moc, naopak by obojí spojoval. Ve své knize *O zásadách vlády* popisuje zdroje příjmů státu, správu armády, postavení nemuslimského obyvatelstva, mezinárodní a válečné právo a další [Šilhavý, Sayedi, 2001:22-26].

Soudní moc v islámském státu patří chalífovi, který ji ale svěřuje soudcům (Kádí), kteří se řídí šariou. Soudce pak působí jako ochránce veřejných práv a zájmů a všech, kdo nemají jinou ochranu. Pak zde existují tzv. znalci islámského práva, ulamá a fokahá, kteří jsou zásadní pro vytváření právních norem a rozšiřování islámu. Islámský stát má především ochraňovat věřící a ummu a zároveň dohlížet na dodržování šarií. Zároveň se v islámu neřešila představa oddělení světské moci od té duchovní, protože obojí je součástí jednoho islámu, kde jsou lidé povinni vystupovat jako muslimové v první řadě a až potom jako občané. V dnešní době ale někteří islámští právníci

využívají princip obecného užitku, který umožnil posledním generacím zdůvodnit opuštění myšlenky chalífátu, a dokonce i přistoupit na sekulární uspořádání státu. Tento princip je i přesto některými učenými považován za chybný, jelikož opouští cesty islámu [Šilhavý, Sayedi, 2001:28-32].

Odborníci na islám, John Esposito a James Piscatori, se snažili definovat tři hlavní směry myšlení v islámském světě. První říká, že islám je demokratický, a to například díky prvku voleb do Poradní rady nebo díky existenci principu šúra, neboli porady. Druhý směr představuje názor, že demokracie a islám nejsou kompatibilní, a třetí směr se shoduje s myšlenkami Abdula A'la Maududiho, podle něhož islám vytvořil svou vlastní formu demokracie. Proto je pojetí politického islámu poněkud problematické, protože v tomto náboženství neexistuje shoda na formě vládnutí, ani na výkladech některých částí práva [Bureš In. Souleimanov, 2007:50-52].

Jednou z otázek také je, jak tedy muslimové vnímají demokracii? Co pro ně znamená? A chápou ji vůbec správně? Demokracie je například podle Esposito jedna z věcí, kterou muslimové obdivují na západní civilizaci, zároveň ale přiznávají, že demokracie již dávno není něčím, co by náleželo jen Západu, ale že může stejně dobře fungovat v muslimských zemích. Ještě lépe si pak demokracie stojí u muslimů, kteří žijí v Evropě. Podle těch je možné, aby fungovala ve většině islámských zemí, a je pro ně také nejlepším možným systémem vlády a přáli by si ji pro svoji zemi. I přesto, že v mnoha muslimských zemích vládou autoritářské režimy, více než polovina muslimů odmítá autoritářské formy vlády, respektive vládu silného vůdce, který nerespektuje rozhodování vlády a parlamentu, a v případě, že by si měli vybrat mezi touto formou vlády a demokracií, většina by volila demokracii. Nelze samozřejmě obecně říci, že muslimové podporují demokracii a její prvky, jako jsou svoboda náboženství, nestranné

soudnictví, svobodné volby, svoboda slova a nezávislost médií nebo civilní kontrola armádních složek. Stejně jako ani v západních demokratických zemích nemá tento systém stoprocentní podporu. Nicméně některé z výše uvedených prvků jsou pro muslimy více a méně důležité. Zajímavé je také pozorovat jejich význam právě pro muslimy a pro občany ze zemí pod vlivem bývalého Sovětského svazu. Protože například 90 % občanů v Kuvajtu a Egyptě považuje svobodu vyznání za klíčovou, jen 48 % Čechů či 62 % Poláků ji považuje za důležitou. V České republice můžeme nalézt jistý důvod v tom, že naše země se řadí mezi ty nejvíce ateistické, a tak naši občané nepovažují svobodu vyznání za důležitou, ale o to více je zajímavý výsledek křesťanského Polska. Nestranné soudnictví je pak důležité pro 90 % obyvatel v Egyptě či Libanonu, což je podobně jako třeba u Čechů (84 %). Svobodné volby jsou například velmi důležité pro nábožensky diverzifikovaný Libanon (81 %) a naopak na opačné straně stojí obyvatelé Indonésie, kde jsou svobodné volby vnímány jako důležité jen pro 39 % obyvatel, podobně jako v Rusku (41 %) či Polsku (50 %). Většina muslimů naprosto souhlasí s tím, že by občan měl mít právo na svobodu projevu, na pomyslný chvost tohoto žebříčku se pak staví Malajsie či Kuvajt, která je ale bohužel srovnatelná s přístupem postkomunistických zemí. Velmi důležitě se také jeví nezávislost médií, naopak nejméně důležitý princip je jak pro muslimy, tak pro obyvatele postkomunistických zemí, dohled nad armádou. Jako velmi důležitý jej například vidí jen 57 % Libanonců, 47 % Turků nebo jen 15 % Kuvajťanů a 3 % Jordánců. V České republice je to pak důležité pro 37 % obyvatel [Černý, 2012:77-84].

Podle výzkumu Arab Barometer⁴⁵ vnímají Arabové demokracii stejně jako experti či mezinárodní organizace, to znamená, že o jejím významu mají správnou představu a naprosto správně jmenují základní principy demokracie, jako jsou svobodné volby,

⁴⁵ Arabové v tomto výzkumu zhodnocovali úroveň demokracie pomocí škály 0-10 ve vybraných zemích světa a své vlastní zemi. Výzkum tak nevypovídá o myšlení muslimů, ale jen Arabů.

nezávislá média, svoboda slova či svoboda sdružování. I přesto v tomto výzkumu vnímají respondenti jako největší problém své země ekonomické problémy a jen 5 % vidí problém ve formě vlády. Problém je totiž v tom, že mnoho lidí v demokracii vidí způsob jak nabýt nebývalé prosperity a prestiže, přičemž otázka lidských práv a občanských svobod je až druhotná. Pravděpodobně největším rozdílem v pojetí moderní demokracie je u muslimů princip sekularizace, tedy oddělení náboženství od politiky, protože v islámu je tento princip propojen. Ačkoli správný islámský stát je naprosto propojen co se politiky a církve týče, většina muslimských zemí na tomto principu nefunguje. I proto si většina muslimů myslí, že by ale vedení státu mělo být silně věřící a spolu s ním i úředníci, a tedy že politici, kteří nevěří v Boha, se nehodí pro vykonávání veřejné funkce. Z toho je patrné, že většina muslimů si sice přeje nábožensky založenou vládu, ale nikoliv islámské duchovní ve vedení státu, kteří by měli právo rozhodovat o ústavě a zákonech, tak, jak je tomu v šíitském Iránu, ve kterém je ale paradoxně 56 % obyvatel proti roli duchovních při tvorbě legislativy. Pokud se ale zaměříme na vliv duchovních při tvorbě legislativy, zde už se muslimské obyvatelstvo dělí na dvě poloviny, kdy jedna podporuje islámskou formu demokracie a ta druhá sekulární. Ti, kteří podporují participaci duchovních na utváření legislativy tak často činí z obavy z demokracie nebo žijí v zemi, kde není velká důvěra v místní vládu. Důležitým bodem ale je uznání islámského práva šaría, které požaduje většina muslimského obyvatelstva. Nikoli však, aby tvořilo jediný zdroj práva, ale aby bylo jedním ze zdrojů státní legislativy. Ačkoli v některých zemích převažuje názor, že šaría by měla být jediným zdrojem legislativy, patří mezi ně Egypt (67 %) či Pákistán (59 %) a pouze v sekularizovaném Turecku je tomu naopak, kde 57 % obyvatel je proti jakémukoliv vlivu tradičního islámského práva. Autor knihy Svět politického islámu Karel Černý zajímavě poukazuje na fakt, že jakkoli se tato čísla mohou zdát vysoká pro

obyvatele Západu, je třeba se na ně dívat v širší perspektivě, kdy například celých 46 % obyvatel Spojených států amerických si přeje Bibli jako jeden ze zdrojů legislativy a 10 % z nich by rádo Bibli jako jediný zdroj zákonů, což je zajímavé srovnání. Z hlediska šaríí se ale může zdát, z pohledu obyvatele západního světa, problematický výklad některých trestů, jakým je například kamenování, které se dodnes v některých zemích praktikuje nebo má minimálně v některých případech (např. cizoložství) podporu, jak je tomu v Egyptě, Pákistánu (82 %) či Jordánsku (70 %). Podobně vysoká procenta jsou v těchto zemích, i co se týče podpory sekání končetin za loupeže [Černý, 2012:83-100].

Jako hlavní problém při ustavování demokracie v islámských zemích je často viděna suverénní vláda lidu, protože v islámu je nejvyšším suverénem sám Alláh. Právo si lidé nemají sestavovat sami, neboť už je pro ně sestavil on sám a vykládat jej mohou pouze ti, kdo jej nejlépe poznali. Problematický vztah islámského práva a demokracie je v tom, že zde například nefunguje rovnost všech občanů před zákonem ani názorová pluralita, protože pravda je v Koránu, podobně jako je tomu v Bibli. Jenže západní civilizace se během 19. a 20. století začala značně sekularizovat a nástup demokracie byl tak jednodušší [Černý, 2012:100-104]. Je tedy zřejmé, že muslimové si ve svých zemích demokracii přejí, otázkou ale je, jestli ve své západní formě je v těchto zemích možná. Stejně jako se na Západě oddělilo náboženství od formy vlády a státní formy se mohly nadále rozvíjet do podoby, jakou známe dnes, je patrné, že islámské země čeká totéž.

V roce 2001 vydali Salahuddin Sayedi a Mohamed Ali Přemysl Šilhavý publikaci *Islám a sekularizace*. Vzhledem k neexistenci jiných publikací na toto téma od představitelů českých muslimů a vzhledem k faktu, že na politická témata jsem v současné situaci nebyla schopna sehnat respondenty k rozhovoru na toto téma, ráda bych ji použila jako zdroj názorů české muslimské komunity na problematiku propojení

náboženství a politiky a pohledů na politiku jako takovou. Pokusím se tedy popsat pohled autorů na historické události, které formovaly politické názory muslimů, ale i jejich přístup k politice a případné sekularizaci.

V Koránu se 228 veršů (ájí) zabývá právními předpisy, 10 z nich se podle autorů dá označit za ústavně právní, 13 z nich se zabývá soudním systémem a 25 pak mezinárodními vztahy. V dnešní době nalezneme v islámském světě mnoho názorů na to, jak by měl vypadat ideální islámský stát. Nejviditelnější je však rozdíl mezi šíity a sunnity a také rozpad Abásovského impéria, kdy vznikly samostatné státy po téměř celém tehdejší islámském světě⁴⁶ a snahy o jeho obnovení byly neúspěšné [Šilhavý, Sayedi, 2001:3-6].

Podle autorů textu *Islám a sekularizace* je sekularizace, tak jak je pojata v západním světě, neslučitelná s islámem. Podle Koránu a Sunn vytvářeli v minulosti islámu právní normy islámští učenci (modžtáhidové), kteří ale při jejich vytváření nemuseli vždy nalézt tu správnou cestu. Smyslem sekularizmu je, že víra je soukromá věc každého občana, ale nemá se jakkoli vměšovat do veřejného života a státní moci. Takové pojetí je islámu ale naprosto cizí. Podle autorů se sekularismus dělí na mírný a extrémní proud. Mírný proud považuje víru za osobní věc každého občana a extrémní proud dokonce popírá existenci Boha a nárok na náboženství. Podle autorů ale ani jeden z těchto přístupů nesplňuje správné pochopení víry v Boha a samotné náboženství a jeho roli ve společnosti. Sekulární státy dále rozdělují následovně:

- Sekulární státy, které náboženství neuznávají, popírají ho a zakazují
- Sekulární státy, kde jsou ekonomika a další struktury regulovány bez ohledu na vliv náboženství, a není potřeba jej zakazovat. Lidé zde víru vyznávají v soukromém životě (Indie)

⁴⁶ Od střední Asie, po Irán, Zakavkazsko, Afghánistán a severní Afriku

- Sekulární státy, které nedávají přednost žádnému náboženství a obyvatelé státu považují víru za běžný aspekt života, ale vzdělávání není podřizováno jedině víře (Velká Británie, USA)
- Sekulární státy, které respektují všechna náboženství a pomáhají i materiálně náboženskému životu, ale žádné z těchto náboženství se nemůže podílet na státní moci. Takový stát se může přihlásit k určitému náboženství, ale to se nesmí pomocí státu šířit (země, kde je křesťanské a muslimské obyvatelstvo)

Jako jeden z možných důvodů sekularizace západní společnosti je uváděno zneužívání křesťanského náboženství v historii. Nejdříve se jednalo o boj o moc, později se církev „znesvětila“ prodáváním odpustků a inkvizicí, během jejíhož trvání byly upáleny desetitisíce lidí a následně pronásledovány desetitisíce dalších. Podobné momenty ovšem byly i v islámu. Islám ale spíše narušila jeho nejednota a ve 20. století byl patrný odklon společnosti z vlivu náboženství. Jedním z důvodů bylo také poválečné rozdělení sfér vlivu, kdy se islámské země dostaly pod vliv západních velmocí, a začala se tak uplatňovat filosofie sekularismu a byly zde nastoleny neislámské zákony. Podle islámu ale nemůže být vládcem ani soudcem muslimské společnosti člověk, který nevyznává islám, a oba mají uznávat islámská pravidla a zákony [Šilhavý, Sayedi, 2001:6-21].

6.2. Muslimové v etablovaných politických stranách

V českých politických stranách je několik muslimů. Nejdéle politicky aktivním je Hassan Mezian z České strany sociálně demokratické, kterému budu věnovat nejdelší část této kapitoly. Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 kandidoval za Stranu zelených Šádí Shanaáh, avšak neúspěšně. Další politiky nalezneme na komunální úrovni, a těmi jsou Štěpánka Lejla Ahmed Jasim z ČSSD, Soňa Diartová z ODS a Libor Matouš ze Suverenity Jany Bobošíkové. Zajímavostí je druhá část této

kapitoly – tou je Islámská demokratická strana, která vznikla v březnu tohoto roku a zatím není oficiálně registrována úřady.

6.2.1. MUDr. Hassan Mezian

Hassan Mezian je od roku 2012 senátorem za Litoměřicko, Roudnicko a Slánsko a člen České strany sociálně demokratické. Členem ČSSD je od roku 2004 o dva roky později byl zvolen do Zastupitelstva města Litoměřice. Mezi lety 2008 až 2012 byl také zastupitelem Ústeckého kraje, kde byl také členem sociální a zdravotnické komise Ústeckého kraje. V Senátu PČR je místopředsdou Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost a členem Stálé komise senátu pro krajany žijící v zahraničí. Hassan Mezian se narodil v roce 1947 v Damašku v Sýrii a do Československa přicestoval ve svých dvaceti letech, aby zde vystudoval medicínu na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kterou dostudoval v roce 1975 s první atestací na vnitřní lékařství v roce 1981 a druhou atestací na léčebnou rehabilitaci v roce 1986. V letech 1989 až 1999 byl primářem lůžkového rehabilitačního oddělení Městské nemocnice Litoměřice. Vede také soukromou praxi a je členem vedení České lékařské komory okresu Litoměřice.⁴⁷ Senátor se v posledních měsících několikrát vyjadřoval k migrační krizi. K celému problému se staví opatrně, ale pragmaticky, jak ukazuje následný text z rozhovoru pro blesk.cz:

Co říkáte na český strach z uprchlíků? Podle posledního průzkumu Blesku se stále bojí dvě třetiny lidí.

Opatrnost ano, strach ne. Ten je iracionální a je u nás živen hlavně populisty z řad neúspěšných politiků, aby získali laciné body do letošních voleb, a je to proti demokracii – posílí hlavně xenofobní a fašistická hnutí. Máme dobrý bezpečnostní aparát i dobrou spolupráci s ostatními podobnými ve světě.

⁴⁷ Zdroj: <http://www.hassanmezian.cz/cz/4931-kdo-jsem.html> dostupné k 28. 4. 2016

*Česká vláda má vše pod kontrolou. Já jí věřím a souhlasím jak se zahraniční, tak i s migrační politikou České republiky. Současná migrační vlna je vlastně prověrka a nácvik připravenosti EU v případě možné další větší migrační vlny za několik let, která by mohla být zapříčiněna nedostatkem vody.*⁴⁸

Stejně tak se vyjadřuje i k tématům spojeným s islámem či muslimy, například po silvestrovských útocích, které proběhly v některých německých městech. I zde hodnotí věc velmi střízlivě a nepouští se do žádných velkých soudů, viz „*Spojit zločiny v Německu s islámem je krátkozraké a nespravedlivé, protože v současné době neznám žádné náboženství, které by nabádalo ke zločinům. Spíše je to zneužívání islámu.*“⁴⁹

Dále se na svém webu vyjadřuje k běžné agendě, nicméně v posledním roce převažují zprávy zaměřené na migrační krizi. Podle jeho názoru ale není řešením nastalé situace vymýšlet systém kvót a přerozdělování uprchlíků, ale zaměřit se na příčinu tohoto problému a začít pomáhat přímo v Sýrii a zlikvidovat Islámský stát. Samozřejmě se vyjádřil i k Bloku proti islámu Martina Konvičky v dalším rozhovoru pro blesk.cz, kde jej dokonce přirovnal k Islámskému státu: „*Oni bojují takový virtuální boj, hlavně v kyberprostoru, kde šíří prokazatelné lži, samé lži. Konvička je největší podvodník téhle země. Divím se, že ho nechají učit na vysoké škole, protože on normálně roznáší lži. Vyzývám ho, ať se brání, když mu řeknu, že je sedmilhář. A ti, kteří ho poslouchají, jsou podvedení. Extremistická hnutí manipulují i různá videa. Třeba když ukázali holčičku bez hlavy. Ta holčička byla obětí dopravní nehody a nikdo jí hlavu nesetnul. Ne že bych bránil Islámský stát. Islámský stát je zločinecká organizace, nejsou to muslimové, jsou to zločinci a zločin nemá žádnou víru, neuznává Boha. Boha uznávají všichni, kteří v něj normálně věří, stejně jako v konání dobra. Řekněte mi něco o konání dobra v Islámském*

⁴⁸ Zdroj: <http://www.hassanmezian.cz/cz/info/4781-co-se-pise/3920-nadutost%93-rika-o-kebabove-narazce-babise-na-uprchliky-senator-syrského-puvodu.html> dostupné k 28. 4. 2016

⁴⁹ Zdroj: <http://www.hassanmezian.cz/cz/info/4781-co-se-pise/3896-islam-uci-kdejaky-hospodsky-skaut-rika-senator-vola-po-vyssi-autorite.html> dostupné k 28. 4. 2016

*státu, který rozšiřuje nenávist! Stejně jako Konvička. Konvička taky rozšiřuje nenávist, rozšiřuje strach a Islámský stát také rozšiřuje strach, jsou ve stejné rovině.*⁵⁰ Před vypuknutím migrační krize se věnoval především tématu zdravotnictví, které je mu jako lékaři blízké.

Zajímavý názor senátor Mezian vyřkl v rozhovoru pro server svobodneforum.cz, v němž říká, že *„cizí mocnosti si na území Sýrie vyřizují účty mezi sebou. Oni nechtějí válčit atomovými zbraněmi proti sobě, zlikvidovali by se sami, ale potřebují různé šarvátky někde na světě v zastoupení, nehledě na to, že obchod se zbraněmi a s lidským neštěstím bývá bohužel nejvýnosnější obchod... Mně přijde i zvláštní vůbec ten jejich vznik, tak znenadání ta organizace vznikla a najednou ovládala takový velký kus země... Vždyť tam byly různé zpravodajské složky ze všech zemí světa, a nikdo si ničeho nevšiml?!“* V tomto rozhovoru byl asi nejvíc otevřený, co se jeho názorů týče, a nebál se situaci aktivněji kritizovat, v ostatních rozhovorech už byl více rezervovaný ve svých názorech a kritikách. V tomto rozhovoru také ujišťuje, že se čeští občané v současné době (rozhovor proběhl v listopadu 2015) nemají čeho obávat ze strany uprchlíků, on sám prý větší strach pociťuje z extremistických skupin. Podle něj tato hnutí pouze sbírají populistické body, vyjádřil se i k Tomiu Okamurovi: *„Tomio Okamura se chce zviditelnit. Nemá žádný politický program. Jeho hnutí se mu rozpadlo. Potřeboval jiné laciné téma. Ale v době, kdy chtěl kandidovat na prezidenta, byl u nás v Litoměřicích, dokonce u mě v ordinaci, a žádal o moji podporu. Mě, muslima!“* Dále v tomto kontextu zmiňuje Martina Konvičku, ale také prezidenta Miloše Zemana. Na dotaz, jak se staví k islámskému právu šaría, vysvětluje, že toto šaría je soubor pravidel jak žít, a že zemí, kde se skutečně praktikuje je málo a pokud muslim žije v jiné zemi, má respektovat právní systém dané země. Ke své víře v závěru dodává: *„Navíc, já tady*

⁵⁰ Zdroj: <http://www.hassanmezian.cz/cz/info/4781-co-se-pise/3859-jediny-muslim-v-ceskem-parlamentu--konvicka-je-jako-islamsky-stat-siri-strach.html>

*nejsem kvůli tomu, abych bránil islám. Když už, tak bych bránil sociální demokracii, nebo medicínu, vždyť já ani nejsem žádný disciplinovaný muslim.*⁵¹ I podle rozhovoru pro iDnes.cz se sám neprezentuje jako muslim: „*Já se neprezentuji jako muslim, jsem tu bezmála padesát let. Věřím v Boha. Kdo si myslí, že moje víra vyplývá z mého jména nebo místa narození, nebo náboženství mých rodičů, je povrchní,*“ a dále v něm odsuzuje zneužívání víry v zájmu teroru. Podle něj se Češi bojí neznámého, čehož využívají různé extremistické skupiny, právě proto, že česká muslimská komunita je tak malá, že běžný člověk se s nimi nemá šanci setkat, a to i proto, že jsou místní muslimové velmi dobře integrováni. Podle odpovědi na můj e-mail i dle tohoto rozhovoru se pan Mezian s muslimskou komunitou aktivně nestýká.⁵²

6.2.2. Ostatní

Mezi další představitele politicky aktivních muslimů v Čechách patří Šádí Shanaáh ze Strany zelených, Libor Matouš ze Suverenity Jany Bobošíkové, Štěpánka Lejla Ahmed Jasim z ČSSD a Soňa Diartová za ODS. První zmíněný, Šádí Shanaáh, byl na pátém místě kandidátky Strany zelených ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014. Shanaáh se narodil v roce 1982 v Praze do rodiny Češky a Palestince, ale první a druhou třídu základní školy navštěvoval v palestinském uprchlickém táboře v Jordánsku a zbytek základního a středního vzdělání dokončil v České republice. Navštěvoval několik zahraničních vysokých škol, Richmond American State University of New York, Empire State College v Praze a University of Cambridge, kde získal titul Master of Philosophy v oboru Současná evropská studia. Založil také nevládní organizaci *Insaan: Česko-arabské centrum kulturního dialogu* a na Anglo-americké vysoké škole přednáší dějiny Blízkého východu. V případě zvolení chtěl prosazovat program

⁵¹ Zdroj: <http://svobodneforum.cz/hassan-mezian-nejsem-disciplinovany-muslim-povazuji-se-za-hrisnika/> dostupné k 28. 4. 2016.

⁵² Zdroj: shanaah.eu dostupné k 28. 4. 2016.

Evropské strany zelených a také program Strany zelených pro evropské volby.⁵³ I on se, stejně jako senátor Mezian, vyjadřuje k aktuálním evropským problémům spojeným s islámem a muslimy, ale na rozdíl od něj je aktivní i v rámci komunity, což dokazuje mimo jiné založení výše zmíněného Česko-arabského centra kulturního dialogu.

Další postavou na české politické scéně je Libor Matouš, jenž kandidoval do obecního zastupitelstva města Brna v roce 2010 za Suverenitu Jany Bobošíkové, které byl místopředsedou, nicméně jeho vyznání je poněkud sporné. Vzhledem k tomu, že kandidoval za stranu, která se vymezovala proti stavbě mešit, popíral Matouš dlouhodobě své vyznání. Na jeho víru upozornil Lukáš Lhořan, za což ho Matouš zažaloval. Přiznal, že chodil do brněnské mešity, ale že jeho návštěvy byly obchodního charakteru. Bader Mea Eknaifith, majitel jazykové školy Alfirdaus, a další ale potvrdili, že byli na jeho islámské svatbě s Kristínou Kubíkovou v roce 2007 a Eknaifith byl na svatbě dokonce jeho svědkem. V témž roce měl Matouš také vykonat hadždž, neboli pouť do Mekky.⁵⁴ Podle slov Muneeba Alrawiho Matouš opravdu měl islámskou svatbu, a právě Alrawi jej vybízel k tomu, aby svou víru nepopíral, aby ukázal, že je možné být muslimem a zároveň členem takové strany, jakou je Suverenita.⁵⁵ Matouš byl také starostou brněnské městské části Starý Lískovec. V Jihomoravském kraji také v roce 2010 kandidovala Štěpánka Lejla Ahmed Jasim. Ta neúspěšně kandidovala do zastupitelstva obce Hrušovany do Brna. Zajímavé je, že na její kandidaturu upozornil Lukáš Lhořan, který býval jejím partnerem.⁵⁶ Další politicky aktivní muslimkou je Soňa Diartová, která v roce 2006 a 2010 kandidovala do zastupitelstva obce Příbram. Soňa Diartová v současnosti vede jazykovou školu v Příbrami.

⁵³ Zdroj: <http://shanaah.eu/kdojsem> dostupné k 28. 4. 2016.

⁵⁴ Zdroj: http://brno.idnes.cz/politik-pry-nikdy-nebyl-muslimem-dq3-/brno-zpravy.aspx?c=A120613_1791559_brno-zpravy_kol dostupné k 28. 4. 2016.

⁵⁵ Z rozhovoru s Muneebem Alrawim.

⁵⁶ Z rozhovoru s Muneebem Alrawim.

6.3. Islámská demokratická strana – Čechy, Morava, Slezsko

Strana Islámská demokratická strana – Čechy, Morava, Slezsko je poměrně novou, zatím neregistrovanou stranou, která nevyvíjí politickou činnost a zatím není ani registrovaným subjektem na ministerstvu vnitra. Na své facebookové stránce je aktivní od 29. března 2016 a první příspěvky v sekci aktuality na jejich webových stránkách jsou z 18. března 2016. Podle jejich internetové stránky rozhodně strana není reprezentantem islámu, pouze odkazuje k islámským hodnotám a je určena všem občanům ČR, nejen muslimům. Přípravný výbor by měl vypracovat politický program, který by měl být středového charakteru, a pokusí se v budoucnosti o registraci strany. V současnosti má strana tyto programové zásady:

- 1 IDS-ČMS je politická strana, která usiluje o uplatňování islámských hodnot* ve společnosti a při fungování státu.
- 2 IDS-ČMS hájí práva a důstojnost lidské osoby od početí do přirozené smrti, a to bez rozdílu, věří-li člověk v Boha, nebo je nevěřící.
- 3 IDS-ČMS hájí principy spravedlnosti a solidarity. Východiska pro řešení politických problémů nachází v islámské morálce*.
- 4 Pro IDS-ČMS je rodina základ státu. Stát je pro rodinu záštitou a oporou. IDS-ČMS hájí rodinu jako svazek muže a ženy před Bohem.
- 5 IDS-ČMS hájí občanskou společnost a parlamentní demokracii.
- 6 IDS-ČMS hájí tržní hospodářství s trvale udržitelnou sociální solidaritou.
- 7 IDS-ČMS hájí ekologicky trvale udržitelný rozvoj.
- 8 IDS-ČMS hájí práva menšin a staví se kategoricky proti veškerým formám rasismu.
- 9 IDS-ČMS vidí v jednotné Evropě lepší možnosti spolupráce, obrany, obchodu, cestování, studií, a vzájemného porozumění.
- 10 IDS-ČMS hájí celosvětovou odpovědnost v případě humanitárních krizí a

přírodních katastrof.

- 11 IDS-ČMS hájí princip, že finanční zisky v případě mezinárodního obchodu nejsou nadřazeny etice, morálce a lidským právům, ale naopak.⁵⁷

Nicméně z jejich internetové stránky islamskademokratickastrana.wordpress.com není jasné, kdo za jejím vznikem stojí. Kontakt je zde uveden pouze na e-mailovou adresu ids_cms@yahoo.com, kam se mohou hlásit potenciální členové, a v sekci „Často se ptáte na...“ je uveden jako zástupce přípravného výboru Jan Velička⁵⁸.

7. Obraz muslimů v českých médiích

V této části práce shrnuji výzkum Martiny Křížkové z roku 2006, která jej zpracovala pro Multikulturní centrum v Praze za finanční podpory Evropské unie. Vlastní mediální analýzu jsem nevytvářela záměrně, a to ze dvou důvodů: 1) plnohodnotná analýza by vydala na samostatnou diplomovou práci, 2) od roku 2015 byl nárůst článků kvůli migrační krizi velmi početný a výstupy o islámu se zaměřují buď na samotnou migrační krizi, nebo na obraz islámu v očích české veřejnosti, který je poměrně negativní.⁵⁹ Podle Křížkové mohou média vytvářet nepravdivý obraz o životě této komunity a zároveň ovlivňovat její vlastní chod právě svými výstupy. Kvůli malému množství muslimů v České republice s nimi nemá běžný občan zprostředkovaný kontakt, a tak si nemůže vytvořit vlastní představu o tom, kdo muslim je a jaké jsou jeho zvyky. Proto čerpá své informace z běžně dostupných prostředků, jakými média jsou, a proto může být do budoucnosti problémem to, jakým způsobem o

⁵⁷ Zdroj: Převzato z webu IDS-ČMS <https://islamskademokratickastrana.wordpress.com/ideologie-programove-zasady/> dostupné k 1. 5. 2016.

⁵⁸ Jediné dostupné informace o Janu Veličkovi, které vedou k islámu, jsou z webu IVČRN nebo ze zpráv Lukáše Lhořana, podle kterých je jedním ze správců Shariah4Czech nebo Šaría pro Česko, tento web je dnes nedostupný a odkazuje na internetovou stránku islamskavyzva.cz.

⁵⁹ Zdroj: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/pruzkum-cesi-maji-strach-z-islam-u-i-kdyz-ho-neznaji-1085318> dostupné k 30. 4. 2016.

této komunitě hovoří. Proto vytvořila Martina Křížková tuto analýzu, aby bylo možné zjistit, jaký názor si mohou čeští občané vytvořit o islámu a muslimech obecně.

V analýze byl sledován soubor v období jednoho roku, od dubna 2005 do dubna 2006, a zaměřila se na největší česká média – Hospodářské noviny, Mladou frontu DNES, Lidové noviny a Právo, dále pak na tištěná periodika – Deník, Blesk, Šíp, Haló noviny, Metro a společenské týdeníky pro ženy. Z celkového souboru 5000 výstupů bylo nakonec zhodnoceno jako relevantní 77 článků o muslimech v českém prostředí. Analýza byla rozdělena do čtyř kategorií: konflikt, cizinci, celebrity a zvyky. V souvislosti s konfliktem se média vyjadřovala o muslimech nejčastěji, celkem to bylo 34 článků. Tyto články se věnovaly většinou zmínek o konfliktech v zahraničí, při kterých zde byl českým muslimům dán prostor k vyjádření, které bylo ve smyslu odsouzení teroristických činů a ujištění, že v České republice násilí ze strany muslimské komunity nehrozí. Křížková zde zmiňuje zajímavý fenomén, kdy se jednotlivec, muslim, zaměňuje s komunitou, a to především v člancích, ve kterých se žádný muslim nevyjadřuje, ale které píšou, že muslimská komunita jako celek může/nemusí být nebezpečná. Křížková potvrzuje trend, který je viditelný především dnes, že o muslimech se píše hlavně ve spojení s kontroverzí, jinak je pro média tato komunita nezajímavá. To autorka dokládá na „případu Ovečka“, kdy byl odvysílán dokument Jiřího Ovečky, který pořídil pomocí skryté kamery záběry v pražské mešitě, a tyto záběry byly později prokládány záběry z teroristických útoků ze zahraničí. Poté, co proběhly protesty velvyslanců z arabských zemí proti dokumentu, začala se o něj média zajímat, ale už nepožádala o vyjádření nikoho z české muslimské komunity. Články s konfliktním tématem také dostávaly větší prostor než články se zaměřením na jiná témata. V kategorii *cizinci* se jednalo většinou o články, které hovořily o životě konkrétního muslima a věnovaly se jeho životě v České republice, a tyto články často

hovořily o muslimech v pozitivním duchu, ale také zde byli muslimové nejčastěji spojováni s tím, že nejedí vepřové a nepijí alkohol. V menší míře zde byl například popsán jejich důvod v Česku zůstat, ale i jejich každodenní problémy, například ve škole. Jelikož mezi českými celebritami můžeme nalézt i muslimy, věnovaly se některé články právě jim. Obvykle zde byly ale jejich muslimský původ nebo vyznání zmíněny pouze na okraj. Poslední kategorií pak jsou islámské zvyky, které byly zmiňovány především v období ramadánu či na začátku roku, kdy se koná tradiční pouť do Mekky. V období této analýzy tak bylo zřejmé, že vnímání islámu je poměrně malé a místní menšina je „téměř neviditelná“. Informace z médií jsou velmi ploché a útržkovité, a také velmi často negativní [Křížková, 2006:1-11].

Tyto výstupy jsou značně rozdílné oproti těm, které můžeme v médiích nalézt v posledních letech. Pro srovnání jsem si sama zadala do vyhledávání mediálního archivu Newton Media pojem „muslim“ nebo „islám“. Za období zkoumané Martinou Křížkovou se mi ukázalo celkem 10 114 výstupů⁶⁰ a za časový úsek jednoho roku v období 30. 4. 2015 až 30. 4. 2016 se počet výstupů ztrojnásobil na 31 006. Liší se také jejich obsah. Zatímco většina témat v 10 let starých výstupech byla hlavně o zahraničních konfliktech, ty současné se věnují migrační krizi a jejím vlivům na Evropu. Hodně článků je také psáno velmi negativním stylem, některé z nich lze označit za xenofobní až rasistické, a takové články logicky vzbuzují v českých občanech strach. Jak bylo řečeno výše, pokud se člověk s islámem sám nesetká, dívá se na něj tak, jak je mu ukazováno v jemu dostupných prostředcích, jakými média dnes bezesporu jsou. Posouzení těchto vlivů a zhodnocení mediálních výstupů by, jak jsem psala výše, ovšem vydalo na samostatnou práci, a proto se tomu zde nebudu více věnovat.

⁶⁰ Odchylka oproti jejím datům je možná díky širšímu záběru dnes monitorovaných médií, ale také pravděpodobně volbou jiných, konkrétnějších, klíčových slov.

V druhé části této kapitoly bych ráda jako zajímavý příklad uvedla současný postoj některých českých politiků k islámu, muslimům a částečně i k současné migrační vlně. Bude se jednat hlavně o politiky vládních stran, tedy České strany sociálně demokratické, Křesťanské a demokratické unie – Československé strany lidové a ANO 2011, které se ale k tématu vyjadřuje nejméně. Budu přejímat hlavně z jejich osobních stránek pokud to půjde, jinak využiji veřejně dostupných internetových médií. Podle premiéra Bohuslava Sobotky (ČSSD) je potřeba rozlišovat mezi muslimy a neházet je všechny do jednoho pytle teroristů. Podle něj je možné Islámský stát porazit jedinečně tehdy, pokud budeme mít na své straně i umírněné muslimy a muslimské státy.⁶¹ Podle dalšího politika z České strany sociálně demokratické Jiřího Dienstbiera čeští politici zneužívají strachu z muslimů ve vlastní prospěch, což se jim může v budoucnu vymstít a pomoci to může jen extremistickým stranám.⁶² Ministr vnitra Milan Chovanec se k muslimům v současnosti vyjadřuje především v souvislosti s migrační krizí a zároveň zmiňuje i teroristické útoky v Evropě, ujišťuje zde české občany o bezpečnostních opatřeních, a že zde žádné takové útoky nehrozí. Vyjadřuje se k místní komunitě, která podle jeho slov je jiná než v západních zemích Evropské unie, protože už zde máme plně integrovanou druhou i třetí generaci těchto muslimů, která je bezpečnostními složkami dobře zmapovaná.⁶³ Další vládní stranou, která se samozřejmě vyjadřuje k tématu imigrace, je hnutí ANO 2011. Na svých webových stránkách mají příspěvek poslanec Pavla Plzáka, který se vyjadřuje k nečinnosti nejen českých, ale i evropských úřadů.⁶⁴ V lednu 2015 se k propukající imigrační krizi vyjádřil i člen ANO Martin Komárek, který ve svém příspěvku na blogu islám hájí: „*V současné Evropě se mluví o*

⁶¹ Zdroj: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/362293/spojence-je-treba-mit-i-mez-muslimy-sobotka-u-zemana-resil-uprchliky-i-boj-s-isis.html> dostupné k 30. 4. 2016.

⁶² Zdroj: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/cesti-politici-podle-ministra-dienstbiera-zneužívaji-strachu-z-muslimu--1539518 dostupné k 30. 4. 2016.

⁶³ Zdroj: <https://www.cssd.cz/media/cssd-v-mediich/m-chovanec-muslimove-u-nas-problem-nepredstavuji/> dostupné k 30. 4. 2016.

⁶⁴ Zdroj: <http://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/blogy/20000/imigrace-a-islam-cekame-na-stanovisko-evropy> dostupné k 30. 4. 2016.

*nebezpečí islámu. Ve skutečnosti jsou nebezpeční jen pitomí zfanatizovaní frustráti. Stejně by mohli být excitováni myšlenkami křesťanství, svržení buržoazie či rozšiřování životního prostoru.*⁶⁵ Naopak jeho kolega, poslanec Zdeněk Soukup z hnutí ANO 2011, hovoří o nebezpečí islámu a o oprávněném strachu českých občanů z něj. Dokonce cituje pasáž z Koránu věnující se zabíjení modloslužebníků, uvádí zde, že i Starý zákon má své násilné pasáže, které pro současného žida a křesťana jsou dávnou minulostí, na rozdíl od muslimského pojetí Koránu.⁶⁶ Poslední vládní stranou je KDU-ČSL, kde se k islámu a teroristickým útokům vyjadřují hlavně její hlavní představitelé ministr kultury Daniel Herman a vicepremiér Pavel Bělobrádek. Daniel Herman se vyjadřoval k teroristickým útokům v Paříži na redakci časopisu Charlie Hebdo a dodává, že „je třeba rozlišovat duchovní poselství islámu. Toto je jeho zneužívání. Násilná činnost jde proti duchu tohoto poselství.“ Podle jeho názoru se s radikálními islamistickými skupinami musí vypořádat hlavně sami muslimové.⁶⁷ Předseda strany Pavel Bělobrádek se vyjadřoval k migrační krizi v únoru 2016, kde v rozhovoru pro deník Právo říká, že si rozhodně nepřeje muslimskou Evropu, kritizuje také špatnou integraci této komunity⁶⁸, ale uvádí spíše případy ze západní Evropy, kde se muslimové hůře integrují kvůli separaci místních komunit. V roce 2015 se KDU-ČSL vymezila proti politickému islámu jako ideologii, ale nikoli proti islámu jako náboženství, vyzývali zde také k nutnosti vedení dialogu s evropskými muslimy a jejich přijetí evropských hodnot.⁶⁹

V této části práce ukážu některé výroky opozičních parlamentních stran. Jako

⁶⁵ Zdroj: <http://komarek.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=444881> dostupné k 30. 4. 2016.

⁶⁶ Zdroj: <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Soukup-ANO-Islam-vyvolava-opravnen-obavy-419960> dostupné k 30. 4. 2016.

⁶⁷ Zdroj: <http://www.novinky.cz/domaci/359076-s-extremisty-se-musi-vyporadat-islam-vedl-herman.html> dostupné k 30. 4. 2016.

⁶⁸ Zdroj: <http://www.novinky.cz/domaci/394694-belobradek-muslimskou-evropu-nechci.html> dostupné k 30. 4. 2016.

⁶⁹ Zdroj: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/lidovci-odmitli-politicky-islam-neni-pry-slucitelny-s-demokraci/1219785> dostupné k 30. 4. 2016.

první zmíním stranu ODS. Z této strany se k islámu často vyjadřuje poslankyně Jana Černochová, která se zúčastnila demonstrace sdružení Islám v ČR nechceme, a následně v lednu 2015 v rozhovoru pro Lidové noviny uvedla, že podle zpráv BIS za rok 2013 chtějí někteří imámové zavést v českém ústavním pořádku právo šaría. Demonstrace se prý účastnila kvůli tomu, aby upozornila na problém radikalizujících se muslimů. K samotnému islámu pak řekla: „*Nevadí mi islám, tedy řekněme původní súry z Mekky. Ale pozdější súry, z Medíny, ty už jsou plné politických a právních příkazů. Když to hodně zjednoduším, tak z nich se odvíjí šaría i džihád. Všichni, kteří vám chtějí ukázat, jak je islám dobrý, citují ty starší verše. Kdežto "korán z Medíny" je politický islám, který je neslučitelný s naším státním zřízením. Ať muslimové v Česku řeknou, že nechtějí nijak aplikovat šariu. Ale to bohužel od některých z nich nezaznívá. A já bych chtěla mít jistotu, že něco takového je nepřijatelné, že nepřijde chvíle, kdy naši lékaři budou provádět ženské obřízky.*“⁷⁰ Dalším důležitým členem ODS, který se vyjadřuje k problematice islámu je Jaroslav Kubera, teplický primátor, který má s muslimy ve svém městě bohaté zkušenosti. Kubera odmítá zavedení práva šaría v evropských zemích, ale zároveň říká, že můžeme přivítat ty, kteří jsou ochotni přijmout naše hodnoty. Na druhou stranu ale také zmiňuje, že Evropu brzy převálcuje porodnost lidí z Asie i Afriky, a že už jsme svůj boj prakticky prohráli.⁷¹ Předseda ODS Petr Fiala se proti islámu na rozdíl od Kubery vymezuje více, ale naopak mírněji než jeho kolegyně Černochová. Stejně jako jeho spolustraníci nesouhlasí se zaváděním práva šaría v Evropě, spolu s kolegyní Černochovou je ale i proti přijímání uprchlíků na základě kvót Evropské unie. Souhlasí s tvrzením, že je složité posuzovat náboženství na základě knihy nebo knih, protože pak vždy záleží na jejich interpretaci, a uvádí, že islám není ve

⁷⁰ Zdroj: <http://www.ods.cz/clanek/9007-nehci-tu-politicky-islam-zenske-obrizky> dostupné k 30. 4. 2016.

⁷¹ Zdroj: <http://www.kubera.cz/ptakoviny-hovadiny-bordel-magori-jaroslav-kubera-od-podlahy-na-tema-muslimu-a-masakru-v-parizi.html> dostupné k 30. 4. 2016.

své podstatě násilný.⁷² Další opoziční strana, TOP 09, se k problematice islámu tolik nevyjadřuje, její člen z města Kolín Petr Křemen ale zastává názor, že muslim nerovná se terorista, a že bychom měli podporovat rovnost vyznání. Bývalý předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg stojí na straně muslimů, ale s politikou přijímání uprchlíků na základě kvót nesouhlasí, přičemž kritizuje vládu, že sice nesouhlasí s politikou EU, ale sama s jiným řešením nepřišla.⁷³ Další dvě opoziční strany stojí na pomyslných hranách politického spektra, jedna na té levé, tou je KSČM, a druhá na té pravé, a tou je Úsvit – Národní koalice. Komunisté se ve svém prohlášení po teroristických útocích v Paříži postavili na stranu muslimů, ale odsoudili samotné teroristické útoky. Podle KSČM se ale muslimové musejí postavit Islámskému státu sami a samotný vznik IS považují za důsledek imperiální politiky na Blízkém a Středním východě.⁷⁴ Úsvit – Národní koalice, strana, která sama procházela několika programovými neshodami a na počátku roku 2015 ji opustil její předseda Tomio Okamura, sám velký odpůrce islámu, se dnes velmi vyhraňuje proti tomuto náboženství. Některé své činnosti tato strana vyvíjela spolu Blokem proti Islámu Martina Konvičky, dokud jí však nebyla v dubnu 2016 vypovězena smlouva o spolupráci⁷⁵. První místopředseda hnutí Marek Černoš se k islámu ale vyjadřuje relativně mírně: „*Vymezuji se proti radikálním formám islámu, proti terorismu, to je vše... Já jsem nikdy neřekl, že všichni muslimové jsou stejní, měl jsem muslimského stážistu, výborný člověk, mám mezi kamarády spoustu lidí jiné barvy,*

⁷² Zdroj: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Sef-ODS-Fiala-Odmitam-islamskou-Evropu-a-sireni-nenavisti-pristehovalcu-k-nam-Prestanme-se-chovat-sebevrazedne-Tato-vec-je-silena-358852> dostupné k 30. 4. 2016.

⁷³ Zdroj: <http://www.parlamentnilisty.cz/profily/Karel-Schwarzenberg-78/clanek/Nejsem-priznivcem-kvot-ale-bohuzel-Mame-pstrosi-politiku-41109> dostupné k 30. 4. 2016.

⁷⁴ Zdroj: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/kscm-muslimove-museji-ukazat-pravdivou-tvar-islamu_329577.html dostupné k 30. 4. 2016.

⁷⁵ Zdroj: <http://www.novinky.cz/domaci/401562-prijde-mi-to-od-konvicky-jako-megapodraz-rika-sef-poslancu-usvitu-cernoch.html> dostupné k 30. 4. 2016.

nepaušalizují,“ řekl v rozhovoru v Radiožurnálu.⁷⁶

8. Závěr

V této diplomové práci jsem se věnovala třem okruhům. První z nich byla deskripce historického vývoje a současného stavu muslimské komunity v České republice. Tato komunita se zde utvářela téměř 100 let a její vývoj stále pokračuje, jelikož islám zde stále není státem uznanou církví. Místní komunita je také poměrně heterogenní a není jednotná ve svém vystupování. Většina muslimů se neúčastní komunitního života. Toto sdružování ale podle výzkumu Daniela Topinky naopak pomáhá komunitě v soudržnosti a pocitu vítanosti v zemi, kde se většina těch, kteří se komunitního života neúčastní, cítí jako cizí. Součástí této části práce je i podkapitola o výstavbě mešit. Výstavby mešit vždy poutaly velké obecnostvo, a to hlavně v řadách jejich odpůrců. Nejmenší odpor zaznamenala stavba pražské mešity, což je možné hlavně proto, že se úředně jedná pouze o kulturní centrum. S postupující migrační krizí se ale ozývá více hlasů proti výstavbě nových mešit, jako je například zamýšlená nová mešita v Brně. V současné době je tedy snahou muslimských organizací oficiální registrace církve a vystavění dalších mešit, které by odpovídaly více jejich současným kapacitním potřebám.

Druhá část práce, která je dle mého názoru stěžejní, se zabývala politickým islámem. Tato kapitola měla původně obsahovat rozsáhlejší příspěvek o českých politicky

⁷⁶ Zdroj: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Dukazy-Mam-vam-je-ted-poslat-emailem-Marek-Cernoch-v-duelu-s-moderatorkou-resil-islam-uprchlicky-a-bezpecnostni-rizika-409001> dostupné k 30. 4. 2016.

aktivních muslimech, nicméně vzhledem k agresivnímu chování některých českých obyvatel se stalo téměř nemožné se se kterýmkoli z nich na toto téma bavit. Proto jsem čerpala dostupné informace hlavně na jejich oficiálních stránkách, případně další v některých z jejich dříve publikovaných rozhovorů. Z těchto informací mi vzešla odpověď na první dvě výzkumné otázky – zda jsou čeští muslimové politicky aktivní a jak. Čeští muslimové jsou politicky aktivní, a to přiměřeně jejich procentuálnímu zastoupení v populaci. Podle dostupných informací se nesnaží o prolnutí jejich víry s českou sekulární politikou, a pokud se jejich víra promítá do jejich rozhodnutí, pak jen tak podobně, jako se křesťanská víra promítá do rozhodnutí křesťanských politiků. Nijak to tedy neovlivňuje běžný chod české politiky, tito lidé se nesnaží zde zavádět muslimské zvyky. Zajímavostí určitě je nově vzniklé politické uskupení Islámská demokratická strana, které vzniklo v březnu roku 2016 a zatím není ani oficiálně registrováno u ministerstva vnitra. Tato strana se pouze hlásí k islámským hodnotám, jejím cílem není sdružovat pouze muslimy a bude zajímavé její vývoj sledovat do budoucna. Jelikož jsem nemohla plnohodnotně naplnit původní záměr práce, rozhodla jsem se přidat také část o politickém islámu. Zde jsem nastínila některé myšlenkové směry od hlavních islámských filosofů 20. století a doplnila je pojetím politického islámu od českého muslima a bývalého předsedy Ústředí muslimských obcí profesora Mohameda Šilhavého, který svoji představu krátce shrnul ve své stati *Islám a sekularizace*.

Poslední část práce se věnuje také poslední výzkumné otázce – jaký mají média vliv na obraz muslimů v očích českých obyvatel. K tomu jsem využila již vypracovaný výzkum Martiny Křížkové z roku 2006. V tehdejší době měly mediální výstupy zmiňující islám spíše informativní charakter, české komunitě se velmi nevěnovala. Většina příspěvků byla o konfliktech v zahraničí. Proto jsem se snažila jen v krátkosti porovnat výstupy o deset let později. Jejich nárůst byl více než trojnásobný z 10 114 výstupů za jeden rok

v období dubna 2005 až dubna 2006 na 31006 za jeden rok v období května 2015 až května 2016. V současné době se kromě informování o konfliktech v zahraničí média začala věnovat především migrační krizi, o které informují pravidelně. Spolu s migrační krizí se média začala také více věnovat místní komunitě, kterou se snaží neustále kontaktovat, nicméně jejich následné výstupy jsou velmi často negativní, a proto se komunita začíná uzavírat do sebe – a to byl také jeden z důvodů, proč jsem nemohla uskutečnit původně zamýšlené rozhovory.

Z výše uvedeného vyplývá, že se mi mé hypotézy vyplnily, nicméně bez rozhovorů s politiky, především s tím nejvýraznějším, Hassanem Mezianem, nemohu plnohodnotně zodpovědět, zda se jeho víra více promítá do jeho rozhodování. Z uvedených rozhovorů ale soudím, že pan Mezina jedná pouze v dobré víře, o čemž svědčí i fakt, že mu místní lidé věří a volí ho jak v zastupitelstvu města, tak kraje, a mohl se dostat až na post senátora. Potvrdila se i hypotéza mediálního obrazu, ačkoli jsem nečekala tak dramatický nárůst mediálních výstupů, jejich ideová konotace však byla předvídatelná.

Summary

This thesis aimed to describe the main institution of the Czech Muslim community and the political participation of the Muslims in the main Czech political parties. The essential goal was to find out if Czech Muslims somehow take interest in political system of the country and to what extent. Apart from that the other research was focused on a short media analysis based on a research by Martina Křížková from year 2006. The first historical part described an evolution of Muslims in Czechoslovakia and continues with description of nowadays community structure. Another chapter dealt

with the institutionalization of the Muslim community and the main organization which associate Czech Muslims was described as well.

Afterwards the main chapter of this thesis called Political Islam follows, where several approaches to Political Islam were described and a short insight to the attitude of one of the most important Czech Muslim professor Ali Šilhavý was made. In this chapter I attempted to answer the main question of the thesis “Is the Czech Muslim community politically active and how?” as well. In the Czech Republic there is a couple of politically active Muslims, the most important one is the senator Hassan Mezian who is a member of ČSSD. Except Šádí Shanaáh, who candidated into the European parliament, there are other ones who are active on the communal level. I have not found strong influence of Islam in their political programmes or their political decisions. The only thing that can be considered as an influence of their faith is the fact, that they often comment on topics connected to Islam or Muslims especially nowadays when the immigration crisis has hit Europe.

The crisis also influenced the media outputs. Ten years ago, when Martina Křížkova made her analysis, the average output about Islam was 10 000 articles per year which now increased more than three times to almost 31 000 articles per year. Furthermore the tone of the articles has changed from just informative to more negative thanks to the huge concerns of the Czech population about the increase in arrival of for them unknown Muslims.

9. Použitá literatura

Knihy/ Monografie

BEČKA, Jiří a Miloš MENDEL. Islám a české země. Olomouc: Votobia, 1998. Velká řada (Votobia). ISBN 80-7220-034-8.

BEZOUŠKOVÁ, Lenka. Problematika osobního statusu a rodiny islámském právu [Issue of the Islamic Law on Personal Status and Family]. Plzeň, 2012. Disertační práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Katedra soukromého práva a civilního procesu. Vedoucí práce prof. JUDr. Vladimír Plecítý, CSc.

BUREŠ, Jaroslav. Koncepce státu v islámu a kritika islamistických postojů. In: SOULEIMANOV, Emil at al. Politický islám: sborník příspěvků. Praha: Eurolex Bohemia, 2007. ISBN 978-80-7379-004-2.

ČERNÝ, Karel. Svět politického islámu: politické probuzení Blízkého východu. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-166-8.

FARAH, Douglas and Stephen Braun. Merchant of death: money, guns, planes, and the man who makes war possible. Hoboken, N.J: Wiley, 2008. ISBN 9780470261965.

FLEISSIG, Jiří. Malá encyklopedie islámu. Praha: Dar Ibn Rushd, 1993. ISBN 80-900767-3-4.

HAERI, Šajch Fadhlalla. Základy islámu: Tradice, historie, vývoj, současnost. 1. vyd. Přeložila Kateřina FERENČÍKOVÁ. Olomouc: Votobia, 1997, 235 s. ISBN 80-7198-212-1.

LHOŤAN, Lukáš. Islám a islamismus v České republice. 2., dopl. vyd. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2013. ISBN 978-80-904932-3-0.

MELICHÁREK, Tomáš. Islám v Brně: Islām fi Brnū : muslimská komunita očima médií a Brňanů. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2011. ISBN 978-80-904932-0-9.

MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9.

OSTŘANSKÝ, Bronislav. Atlas muslimských strašáků, aneb, Vybrané kapitoly z "mediálního islámu". Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2428-2.

ŠILHAVÝ, Mohamed Ali Přemysl a Salahuddin SAYEDI. Islám a sekularizace. Praha, 2001.

TOPINKA, Daniel. Integrovaný proces muslimů v České republice - pilotní projekt.

Ostrava: VeryVision, ©2007. Dostupné také z:

http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/integrace_muslimu.pdf.

Příspěvky ve sborníku:

TOPINKA, Daniel, et al. Muslimové imigranti v České republice: Etablování na veřejnosti. In. BOMBA, L., Martin SMREK a Ivan SOKOLA, Fenomén moci a sociálně nerovnosti 2014 – Zborník príspevkov z prvého ročníka konferencie pre doktorandov, doktorandky a mladú vedeckú vedecku obec, Bratislava: Univerzita Komenského, 2015, s. 238-264.

Časopisy:

KLAPETEK, Martin. Sociální projekty muslimských organizací v ČR. In: Sociální práce [online]. 2008, vol. 4, s. 100-105 [cit. 30. 4. 2016] ISSN 1213-6204.

NOSKOVÁ, Martina. Islám v České republice po roce 1989. Sacra. 2003. vol. 1. 14-24.

Elektronické zdroje:

"Důkazy? Mám vám je teď poslat emailem?" Marek Černoš v duelu s moderátorkou řešil islám, uprchlíky a bezpečnostní rizika In: Parlamentní listy [online]. 19. 11. 2015 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Dukazy-Mam-vam-je-ted-poslat-emailem-Marek-Cernoch-v-duelu-s-moderatorkou-resil-islam-uprchliky-a-bezpecnostni-rizika-409001>.

"Spojence je třeba mít i mezi muslimy." Sobotka u Zemana řešil uprchlíky i boj s ISIS. In: Blesk [online]. 16. 12. 2015. [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z:

<http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/362293/spojence-je-treba-mit-i-mezi-muslimy-sobotka-u-zemana-resil-uprchliky-i-boj-s-isis.html>.

ADÁMKOVÁ, Šárka. Hassan Mezian: Nejsem disciplinovaný muslim, považuji se za hříšníka. In: Svobodné fórum [online]., 16. 11. 2015. [cit. 28. 4. 2016]. Dostupný z: <http://svobodneforum.cz/hassan-mezian-nejsem-disciplinovany-muslim-povazuji-se-za-hrisnika/>.

Alfirdaus, jazyková škola. Islámské modlitebny v ČR [online]. Brno: Alfirdaus, ©2010 [cit. 19. 4. 2016]. Dostupný z: <http://www.islamcz.cz/content/islamske-modlitebny-v-cr>.

ANO, O nás, Imigrace a islám? Čekáme na stanovisko Evropy [online]. ANO ©2013 [cit. 30. 4. 2016]. Dostupný z: <http://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/blogy/20000/imigrace-a-islam-cekame-na-stanovisko-evropy>.

ČESKO. Islámská výzva. [online]., ©2013 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: www.islamskavyzva.com.

ČESKO. Muslimská unie. [online]., Muslimská unie, ©2014 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: www.muslimskaunie.cz.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Obyvatelstvo podle věku, náboženské víry a pohlaví: [tabulka]. In: Český statistický úřad [online]. [Praha]: Český statistický úřad. Vygenerováno 6. 2. 2016 [cit. 6. 2. 2016]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&str=&evo=&pvo=SPCR156&udIdent=&vyhltext=&zo=N&pvoch=&nahled=N&pvokc=&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&sp=N&nuid=&zs=&skupId=&katalog=30719&verze=-1&z=T.

ČSSD, Média, M. Chovanec: Muslimové u nás problém nepředstavují [online]. ČSSD ©2011 [cit. 30. 4. 2016]. Dostupný z: <https://www.cssd.cz/media/cssd-v-mediich/m-chovanec-muslimove-u-nas-problem-nepredstavuji/>.

ČTK, Lidovci odmítli politický islám, není prý slučitelný s demokracií In: České noviny [online]. 24. 5. 2015 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/lidovci-odmitli-politicky-islam-neni-pry-slucitelny-s-demokracii/1219785>.

Hassan Mezian, Co se píše [online]. Litoměřice: MUDr. Hassan Mezian, ©2013 [cit. 28. 4. 2016]. Dostupný z: <http://www.hassanmezian.cz/cz/info/4781-co-se-pise/3859-jediny-muslim-v-ceskem-parlamentu--konvicka-je-jako-islamsky-stat-siri-strach.html>.

Hassan Mezian, Co se píše [online]. Litoměřice: MUDr. Hassan Mezian, ©2013 [cit. 28. 4. 2016]. Dostupný z: <http://www.hassanmezian.cz/cz/info/4781-co-se-pise/3896-islam-uci-kdejaky-hospodsky-skaut-rika-senator-vola-po-vyssi-autorite.html>.

Hassan Mezian, Co se píše [online]. Litoměřice: MUDr. Hassan Mezian, ©2013 [cit. 28. 4. 2016]. Dostupný z: <http://www.hassanmezian.cz/cz/info/4781-co-se-pise/3920->

nadutost%93-rika-o-kebabove-narazce-babise-na-uprchliky-senator-syrskeho-puvodu.html.

Hassan Mezian, Kdo jsem [online]. Litoměřice: MUDr. Hassan Mezian, ©2013 [cit. 28. 4. 2016]. Dostupný z: <http://www.hassanmezian.cz/cz/4931-kdo-jsem.html>.

HOLECOVÁ, Simona. Teplický kurýr. Další z ozvěn Kremlu v Česku. In: Neovlivní.cz [online]., 10. 12. 2015. [cit. 17. 4. 2016]. Dostupný z: <http://neovlivni.cz/teplicky-kuryr-dalsi-z-ozven-kremlu-v-cesku/>.

HORÁK, Michal. Lídr Suverenity žaluje, že nebyl muslim. Podle svědků se ženil v mešitě. In: iDnes.cz. [online]., 13. 6. 2012. [cit. 28. 4. 2016] Dostupný z: http://brno.idnes.cz/politik-pry-nikdy-nebyl-muslimem-dq3-/brno-zpravy.aspx?c=A120613_1791559_brno-zpravy_kol.

HOUSKA, Ondřej. Čeští politici podle ministra Dienstbiera zneužívají strachu z muslimů. In: Český rozhlas [online]. 2. 10. 2015. [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/cesti-politici-podle-ministra-dienstbiera-zneuzivaji-strachu-z-muslimu--1539518.

Islámská demokratická strana - Čechy, Morava, Slezsko, Ideologie (Programové zásady) [online]., ©2016 [cit. 1. 5. 2016] Dostupný z <https://islamskademokratickastrana.wordpress.com/ideologie-programove-zasady/>.

Jaroslav Kubera, Ptákoviny, hovadiny, bordel, magoři. Jaroslav Kubera od podlahy na téma muslimů a masakru v Paříži [online]. Jaroslav Kubera ©2016 [cit. 30. 4.

2016]. Dostupný z: <http://www.kubera.cz/ptakoviny-hovadiny-bordel-magori-jaroslav-kubera-od-podlahy-na-tema-muslimu-a-masakru-v-parizi.html>.

KALINOVÁ, Ivana. Muslimové mají mešitu v Kolové. In: Karlovarský deník [online]., 18. 7. 2012. [cit. 19. 4. 2016]. Dostupný z

http://karlovarsky.denik.cz/zpravy_region/muslimove-maji-mesitu-v-kolove-20120718.html.

KOMÁREK, Martin. Islám za nic nemůže. To pitomí frustráti [online] 21. 1. 2015. [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: <http://komarek.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=444881>.

KOPECKÝ, Josef. Islám nemá ve svém učení násilí, říká senátor Mezian, lékař ze Sýrie. In: iDnes.cz [online]. 31. 1. 2015. [cit. 28. 4. 2016] Dostupný z:

http://zpravy.idnes.cz/islam-nema-ve-svem-uceni-nasili-rika-senator-mezian-lekar-ze-syrie-p94-/domaci.aspx?c=A150130_132023_domaci_kop.

KŘÍŽKOVÁ, Martina. Neviditelná menšina. Analýza mediálního obrazu českých muslimů. 2006. s. 1-11. Dostupný z:

http://aa.ecn.cz/img_upload/79a33131c9c4293e0fcef50bfa263ef/Krizkova_islam_final_1.pdf.

LHOŤAN, Lukáš. Muslimské sdružení Libertas systematicky hlásí toleranci a demokracii. In: blisty.cz [online]., 19. 8. 2010. [cit. 30. 4. 2016]. Dostupný z: <http://blisty.cz/art/54067.html>.

MARTINEK, Jan. Bělobrádek: Muslimskou Evropu nechci In: Právo [online]. 13. 2. 2016 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: <http://www.novinky.cz/domaci/394694-belobradek-muslimskou-evropu-nehci.html>.

ODS, Články a média, Jana Černochová: Nechci tu politický islám, ženské obřízky [online]. ODS ©1991-2016 [cit. 30. 4. 2016]. Dostupný z: <http://www.ods.cz/clanek/9007-nehci-tu-politicky-islam-zenske-obrizky>.

Průzkum: Češi mají strach z islámu, i když ho neznají. In: e15 [online]. 16. 5. 2014. [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/pruzkum-cesi-maji-strach-z-islam-i-kdyz-ho-neznaji-1085318>.

Přijde mi to od Konvičky jako megapodraz, říká šéf poslanců Úsvitu Černocho In: Právo [online]. 25. 4. 2016 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: <http://www.novinky.cz/domaci/401562-prijde-mi-to-od-konvicky-jako-megapodraz-rika-sef-poslancu-usvitu-cernoch.html>.

S extremisty se musí vypořádat islám, uvedl Herman In: Právo [online]. 18. 1. 2015 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: <http://www.novinky.cz/domaci/359076-s-extremisty-se-musi-vyporadat-islam-vedl-herman.html>.

SCHWARZENBERG, Karel. Nejsem příznivcem kvót, ale bohužel... Máme pštroší politiku In: Parlamentní listy [online]. 23. 5. 2015 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: <http://www.parlamentnilisty.cz/profily/Karel-Schwarzenberg-78/clanek/Nejsem-priznivcem-kvot-ale-bohuzel-Mame-pstrosi-politiku-41109>.

SOUKUP, Zdeněk. Islám vyvolává oprávněné obavy In: Parlamentní listy [online]. 2. 2. 2016 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Soukup-ANO-Islam-vyvolava-opravnene-obavy-419960>.

Šádí Shanaáh, [online]. Šádí Shanaáh ©2014 [cit. 28. 4. 2016] Dostupný z: <http://shanaah.eu>.

Šádí Shanaáh, Kdo jsem [online]. Šádí Shanaáh ©2014 [cit. 28. 4. 2016]. Dostupný z: <http://shanaah.eu/kdojsem>.

ŠANDA, Karel. KSČM: Muslimové musejí ukázat pravdivou tvář islámu In: Týden [online]. 9. 1. 2015 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/kscm-muslimove-museji-ukazat-pravdivou-tvar-islam_329577.html.

Šéf ODS Fiala: Odmítám islámskou Evropu a šíření nenávisti přistěhovalců k nám.

Přestaňme se chovat sebevražedně. Tato věc je šílená In: Parlamentní listy [online]. 26.

1. 2015 [cit. 30. 4. 2016] Dostupný z:

<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Sef-ODS-Fiala-Odmitam-islamskou-Evropu-a-sireni-nenavisti-pristehovalcu-k-nam-Prestanme-se-chovat-sebevrazedne-Tato-vec-je-silena-358852>.

Ústředí muslimských obcí, Historie (Česky) [online]. Brno: Ústředí muslimských obcí, ©2015 [cit. 28. 4. 2016]. Dostupný z: <http://www.umocr.cz/historiecz.pdf>.

Ústředí muslimských obcí, Stanovy(Česky) [online]. Brno: Ústředí muslimských obcí, ©2015 [cit. 30. 4. 2016]. Dostupný z: <http://www.umocr.cz/stanovycz.pdf>.

Zákony:

ČESKO. Zákon č. 161 ze dne 1. 4. 1992 o registraci církví a náboženských společností.

In: Sbíрка zákonů České republiky 1994, částka 35.

ČESKO. Zákon č.3 ze dne 7. 1. 2002 o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech) In: Sbíрка zákonů České republiky 2002, částka 2,

Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-3>.